

P  
K

# MARIUS IVAŠKEVIČIUS

KAM  
VAIKŲ

n o v e l ė s



PIRMOJI KNYGA

PK

# MARIUS IVAŠKEVIČIUS

---

KAM  
VAIKŲ

---

n o v e l ė s



LIETUVOS  
RAŠYTOJŲ  
SĄJUNGOS  
*leidykla*

VILNIUS

---

1996

**UDK 888. 2-3**  
**Iv-53**

v a r l è s  
l e t e n o s

## ŠALDYTUVO DĖŽĖ

- Šalta, - tariau, - nuobodus ir šalčiausias ruduo.

- Mes privalome kažką pradėti! - šūktelėjo Rokas.

Mergina su prilipusiu prie batelių kulno geltonu klevo lapu atsisuko į mus.

- Ir Domas pavargo merdėti, - atsakiau.

- O tu?

- Ir aš pavargau.

- Tai pagaliau, - suspiegė Rokas, ir mergina su lapu nosisuko. - Kodėl kartą žmoniškai

neaptarus, kaip iš viso to išsipainioti.

- Pernai mes nemerdėjom, - pasakiau.

- O šiomet blaškomės.

- Tai ruoškime sukilimą.

- Sukilimui reikia žmonių. O be to, gerai žinoti, ko labiausiai nekenti. Mes nežinome.

- Rinkime atsiprašymus, - tariau. - Tai daug paprasčiau nei sukilimas. Važinėkimės troleibusais, stumdykimės eilėse. Gal tai mus išjudins?

- Nenaudinga. Niekam. Netgi mums. Lipam.

Troleibuso durys prasivėrė, ir mes su Roku išlipome. Šalo ausys ir pirštai.

Ėjome apledėjusiu šaligatviu į savo dangoraižį.

- Domas turi dėžę, - tariau.

- Ar ji didelė? - paklausė Rokas ir paslydo.

- Tai naujo šaldytuvo dėžė.

Rokas laikėsi įsikibęs manęs. Jo batų kulnai velniškai blaškė jį.

- Mes parsitempėm ją iš dešimto aukšto, - pridūriau.

Rokas vėl slystelėjo ir dribdamas perplėšė mano švediškos rudeninės striukės rankovę.

- Domas miega toje dėžėje.

Rokas pakilo ir nukrėtė šaltį nuo savo velvetinių kelnų.

- Dėžė - ne išeitis, - atrėžė jis, - ji mūsų neišgelbės.

- Domas sako, ten daug šilčiau. Naktį toje dėžėje.

- Nesąmonė, - atkirto Rokas. - Domas baisiai kalbus. Bet kalbos mūsų negelbsti.

Rokas užsikosėjo. Cigaretės išėdė jam plaučius.

- Domas viską išplepa. Nieko nepalikdamas sau. Jis mano, jog taip geriau.

- Nesąmonė. Negali būti geriau. Niekam nuo to ne geriau.

- Domas mano, kad geriau, - aš tik aiškinau, ką galvoja Domas. - Būtina apsivalyti nuo minčių. Net jei tai ir geros mintys. Jis taip sako.

- Niekam tai nenaudinga.

Rokas trim dideliais žingsniais perkirto gatvę.

- Reikia stengtis, kad nieko ten neliktų toje makaulėje, - riktelėjau pasivijęs. - Šviežienai reikalinga erdvi ir talpi galva.

Nuplėšiau šaltą, raustelėjusį beržo lapą ir sukišau į švediškos rudeninės striukės kišenę.

- Kai nieko nėra, jis šnekasi su ta šaldytuvo dėže. Arba rašo eilėraščius ir čia pat degina juos. Kad tik kaip nors išsilengvintų.

Praveriau dangoraižio duris ir įleidau Roką, nes durų spyruoklės buvo pertemptos ir Rokas vargiai gebėdavo jas varstyti. Cigaretės iščiulpė jo jėgas.

Užsiverdamos durys pametė stiklą. Liftai ne-



veikė, ir mes užlipome pėsti. Keliskart ilsėjomės, nes Rokui trūko kvapo.

Domą radau savam kambarėlyje. Domas gulėjo susirietęs ant lovos ir piešė. Taip jis atrodė dar mažesnis, nei iš tikrųjų buvo. Berods, nunešęs įdėtum į vaiko vonelę, maudytum, ir nebūtų jam ankšta.

Šaldytuvo dėžė voliojosi numesta ant grindų.

- Nebešali daugiau? - paklausiau.

- Nebe, - Domas net nepažvelgė į mane. Piešė.

- Kaipgi šitaip? - susinervinau.

- Visi mes kartais kraustomės iš proto, - paaiškinu, - vienu bepročių bijo, o iš kitų paprasčiausiai kikeną. Aš noriu, kad manęs bijotų.

Kritau į lovą ir kyštelėjau galvą po pagalve. Paskui ištraukiau suveltą šukuoseną ir paėmiau cigaretę.

- Patkšp, - nusikeikė Domas, - pirmadienis, antradienis, trečiadienis...

- Nesiseka? - pasiteiravau.

- Kaipgi kitaip. - Domas spjovė tiesiog į grindis. - Noriu nupiešti šventąjį, kuriuo niekas netiki.

- Ir ką?

- Negaliu įsivaizduoti jo fizionomijos. Na, pats pagalvok, šventasis, kuriuo niekas netiki, - Domas kreivai šyptelėjo. - Jis pats tikriausias šventasis, o niekas tuo netiki.

Patariau jam vaizduoti dėmesio pertekusį šventą.

- Kad jau nupiešiau tas rupūžes, kurie juo netiki, - atšovė Domas.

Jis sugniaužė piešinį kumštyje ir metė į šiukšliadėžę.

- Patkšp... pirmadienis, antradienis, trečiadienis... Ko gi vertas šventumas, jei niekas tuo netiki.

Domas atsistojo ir spyrė į šiukšlių kibirą. Šiukšlės drėbėsi ant grindų ir slėpėsi po senais išmėtytais laikraščiais. Jis priėjo stalą ir užsirūkė.

- Aš noriu būti kaip tu ir Rokas, - tarė Domas, - todėl išlindau iš dėžės. Jei šaltis bent kiek mus vienija, nevalia jo šalintis.

Paėmiau žalią, taškuotą arbatinuką ir išslinkau į virtuvę. Kai grįžau, Domas vėl tįsojo lovoje ir plėšė sultinio paketėlį.

- Ką gi mums veikti su ta dėže? - Domas draskė paketėlį, tarsi žaisdamas myli-nemyli.

Išskleidęs dangtį pastačiau dėžę stačią, dugnu į viršų. Dabar ji stirksojo ant keturių varlės letenėlių.

- Tu tikrai nebemiegi joje? - paklausiau.

- Jau sakiau, u... Žinai, tokia ji man kažką primena.

Domas išmetė sultinio paketėlio likučius ir virbalu krapštinėjo dantis.

- Gal tik lėlę, - atsakiau neklaustas, - gal tik mūsų kaimynų lėlę, pritūpusią špagatu.

Aš kalbėjau apie tokią baltaplaukę lėlytę, gimnastę be kelnaičių.

- Nežinau, - jis klestelėjo ant kėdės, prisislinko ir ėmė sukioti dėžę į skirtingas puses.

Kambario durys plačiai prasivėrė, įleisdamos Roką.

- Jūsų pasas, jūsų viza, jūsų deklaracija, - sušuko Domas, - puiku. Bus muitininko būdelė.

Iš už ausies jis ištraukė pieštuką ir dėžės kaktoje nubrėžė arkinį langelį.

- Šitą iškirpsim, - sušnabždėjo, - turėsime savo muitinę, savo valstybę.

Rokas su panieka žvelgė Domą ir dėžę. Jis vis dar stovėjo tarpdury, įrėmęs rankas į sieną ir spintą.

- Tu kvankstelėjęs, - tarė jis, - mėslą mali.

- Matai, - Domas kilstelėjo dešinį antakį, - jei dalintume žmoniją į žioplius ir ne, žiopliais liktų tie, kas neturi savo valstybės. Ir muitinės. Jie liktų žiopliais.

- Tu paprasčiausiai maivaisi, - tarė Rokas.

- Taip, taaip, - ištesė Domas, - aš maivausi.

- Tu maivaisi, - pakartojo Rokas, - iš bejėgiškumo.

- Teisingai, - Domas suposi su kėde. - Aš gyvenu gėl įspūdžio. Visi mes gyvename dėl įspūdžio.

- Kitąsyk tai išeina į naudą, - įsiterpiau.

- Būtinai, - tarė Rokas, - mes atsisukame į savo šaunią inžinierių giminę, kilstelim galvą ir puolame į poeziją ar kokią dailę. Kad tik juos apstulbintume.

- Aš prieš nieką nesimaivau, - tarė Rokas.

- Tu nestebi saveš, - atšovė Domas.

- Vadinasi, esu natūralus, toks, koks esu...

- Patkšp... pirmadienis... visi mes ir esam natūralūs pamaivos. Tai įgimta. Vienintelė gyvenimo prasmė. Ką darysime su dėže? -

Rokas kasėsi smilkinį.

- Palauks, - griežtai nukirto. - Aš atėjau pasakyti, kad pakaks rietenų. Tuščių.

Jis nutilo.

- Protinga, - ištarė Domas.

- Mes privalome veikti.

- Skaityti Rytų poeziją? - ciniko tonu ištarė Domas.

- Kad ir...

- Mąstyti apie sena ir nauja? Sena dėl naujo ir nauja be seno?

- Mėšlas, - suriko Rokas. - Kada tu nustosi taukšti?

- Aš nupiešiau šventąjį, kuriuo niekas netiki, - pertraukė Domas.

- Ir...?

- Veido vietoje palikau baltą dėmę.

- Tęsk, - tarė Rokas.

- Norėjau prilipdyti idiotišką išraišką. Nekaltą, apstulbusią.

- Tai būtų pirmasis tavo autoportretas.

Abu nutilo. Aš išėjau į virtuvę ir parsinešiau virdulį. Radau juos bespoksančius į šaldytuvo dėžę: grakščią ir drauge ištižusią, ant varlės letenėlių.

Staiga Domas pakilo ir, apkabinęs dėžę, atplėšė nuo grindų.

- Tas šventasis, kuriuo niekas netiki, - pats tikriausias šventasis, - sulemeno jis. - Anie kekšių vaikai, kur juo netiki, snarglio verti.

Pravėrė balkono duris, išlindo į lauką ir metė dėžę žemyn. Mes su Roku puolėme paskui Domą, ir visi trys, persisvėrę per balkono turėklus, žvelgėme į krintančią dėžę. Dėžė smigo lėtai: čia kampu užkliudydama skalbinius, ten savo trapiomis varlės letenėlėmis brūkstelėdama apšviestus langus, ji leidosi žemyn. Apačioje juodavo du apkūnūs šiukšlių konteineriai.

## KEIKSME. VORAS

Kai bėgdamas jis paspirdavo lagaminą ar didžiulį krepšį, jų viduje skambtelėdavo mėšlas, ir savininkas įnikdavo plūsti, keikti lietuvį. Lagaminai, krepšiai, kuprinės ir pajuodę, nušiu-rę maišai liejosi į vieną junginį su žmonėmis, kurių tegalėjai įvardyti pačiu negrabiausiu, dar neištartu keiksmu. Tas keiksmas buvo užpildęs stotį, pasaulį, kuris gyveno stotyje, ir pats lietuvis tilpo tame keiksme. Tik jis pasiryžo rasti skylę ir išlįsti iš keiksmo.

Išvydęs tarpmiestinį telefoną lietuvis prisibrovė pro lagaminų spūstį ir paskambino.

- Kaip mažytė? - sušuko jis į ragelį jaunutei žmonai, pagimdžiusiai jam dukrą.

- Ji daug didesnė. Kur tau, tada pro gimdymo namų langą matei tik pusę savo mažytės.

- Ak, taip, - lietuvis jaudinosi, nes traukinys neketino užsibūti mažoje miestelio stotyje.

Jam magėjo apsakyti daugybę naujų dalykų, kuriuos sumanė kelionėje, o laiko trūko. Jis ryžosi išlįsti iš keiksmo. Pabėgti. Vardan mažytės.

- Aš keliauju namo! Girdi? Sumokėsime skolas. Man pavyko.

- Blogas sapnas! - šaukė jam žmona iš toli. - Mes mylėjome, ir mums įkando voras. Tau, o paskui ir man. Būk atsargus.

- Vorai nekanda, - švelniai atsakė lietuvis, pamiršęs, kad stočių telefonai išspjauna švelnų kalbėjimą. - Vorai nekanda! - šūktelėjo jis į ragelį ir pro dvokiančią lagaminų krūvą pažvelgė į langą. Jo traukinys judėjo.

Lietuvis pakabino ragelį ir išskuodė pro duris, neišdavęs savo sprendimo palikti keiksmą, pribėgęs prie bildančio traukinio jis šoko ant antro laiptelio ir įsikibo į laiptų turėklus. Kairė koja slystelėjo, o paskui ją žemyn nudardėjo ir dešinė. Traukinio ratas vienu sūkiu nukirto lietuvio pėdas.

Pajutęs aštrų žudantį skausmą lietuvis susirietė ir būtų galėjęs atsiremti į laiptelius, tik nebuvo kuo remtis: du mėsgaliai, kabantys vietoje kojų, nelaikė kūno.

Iš nukirstų blauzdų tiško kraujas, ir temo protas. Lietuvis nebejuto skausmo ir ėmė suprasti, kad neteko kanopų, ne kokių ten pėdų, o tikrų tikriausių kanopų: mažų kanopėlių ir didelių didžiausių kanopų, kaip traukinys, kaip pasaulis ir Mažytės nosis...

Jo nukirstos blauzdos braukė peroną ir prie apnuogintų mėsų lipo nuorūkos, saulėgražų lukštai, seilėtos, snarglėtos nosinės...

Lietuvis galėjo paleisti turėklus, bet be kanopų paliktų skudurų, besiplaikstančiu perone. Be kanopų negalėjai išlikti keiksmė, tad jis laikėsi įsitvėręs turėklų ir jautė, kaip menksta jo kūnas, traukiasi ir lenda pro mažytę mažiausią skylę iš keiksmo.

Ilga raudona juosta tiesėsi stoties peronu, ir balo lietuvis kūnas. Kai kraujo teliko pirštų galuose, jis prisiminė vorą.



## ROJAUS KAMPELIS

Buvo prietema, ir aš žingsniavau upės krantu, gerai pramintu taku palei vandenį. Krantas buvo išparduotas, ir bulvių, svogūnų daržai leidosi tiesiai į upę. Ėjau tyliai, vengdamas gąsdinti ir piktinti kranto žemės turėtojus. Tyliai svajojau apie paprastą mažo žmogaus laimę. Mačiau ramią pamiškę, kuklų nameliūkštį ir meilią, švelnią moterį. Šitaip tikėjau gyvensiąs: nenorėjau kam kliudyti ir būti kieno nors trukdomas.

Taip man pėdinant pro vištidę, stirksančią šalia tako, išlėkė juoda kaip žemė višta ir plakdama

sparnais pasileido prie manęs. Aš sustojau laukdamas, kada visa tai mane aplenks. Bet višta pasišokėjo ir kirto snapu man į šlaunį. Tada aš atsitraukiau ir apsidairiau, ar niekas nestebi mūsų kovos. Bet buvo beveik tamsu, ir niekas nestebėjo. Atsigręžęs į vištą sulaukiau naujos atakos, ji kirto man į pėdą. Dar porą žingsnių atitolau nuo jos ir nežinojau, ko griebtis, buvau gerokai sumišęs. Nemaniau esant gėdinga stoti į kovą su tokiu padaru kaip višta. Bet ir nelaikiau to garbės reikalu. Buvau visa kuo pranašesnis už ją ir jau vien tai sulaukė mane nuo atviro mūšio. Pasiutimo vištai, be abejo, galėjai tik pavydėti, bet juk net mažiausios mano pastangos grumtis būtų ją pražudžiusios. Todėl aš traukiausi.

Pasiutusi višta ramiausiai sėlino prie manęs. Mažomis, paraudusiomis vištos akimis ji sekė mano atsitraukimą ir visai pasikliovė savo snapu. Aštriu ir nesukalbamu snapu, kuris triuškiną kuklų mane. Kai ji taikėsi kirsti į blauzdą, atkišau jai delną, ir ta perkirto jį kiaurai. Kraujas, plūstelėjęs per mano odą, išgąsdino, ir aš ėmiau trauktis su dar didesniu uolumu. Višta plakė sparnais, pyko ir sekė mane. Pasišokėjusi bandė sužaloti žarnyną, bet tada jau iškėliau savo didelę sunkią koją ir nuspyriau ją į upę.

Višta nepaskendo. Sušlapo, bet išsikapstė iš vandens ir pasileido vytis mane. Aš nudūmiau namo.

Mane sulaikė girtuoklis kaimynas, klausdamas, kur aš lekiu. Parodžiau vištą. Jis tik pakraipė galvą, pakraipė ir tarė:

- Tai ne višta. Aš manyčiau, kad tai ne višta.

Ir aš numojau ranka, nes juk tai buvo tikrų tikriausia višta, aštriu ir nesukalbamu snapu kankinanti mane. Aš pasidaviau kančiai.

Ėjau atbulas, kai ji įžnybo man į kelį. Niekada nemaniau, kad vištos moka taip skaudžiai žnaibytis. Juodos vištos, pasikliaunančios vien tik savo snapais, žnaibė mane - tai gąsdino.

Mano tėvų namelis švietė kitoje ežero pusėje ir aš bėgau jo link, nes vištos išpuoliai tapo nebepakenčiami.

Višta pripuolė prie manęs ir dantimis įsikibo į petį. Palenkęs galvą žvelgiau jai į akis ir supratau, jog tai jokia višta. Į mane žiūrėjo avinas. Juodas raguotas avinas krauju pasrūvusiomis akimis dėbčiojo į mane. Jis įsikan-do mano petį ir tabalavo ore, laukdamas, kol jį nusimesiu.

Kirtau tam avinui į tarpuragį, ir jis paleido petį, nusirito žemėn.

Aš vėl dėjau į kojas. Bėgau kiek įkabindamas, bet mano priešininkas dabar jau buvo daug vikresnis. Neatsiliko nė per žingsnį, vijosi ir stengėsi pasiekti mano skruostą.

Aš vėl sutikau savo girtuoklį kaimyną. Jis klausė, kurgi lekiu. Parodžiau jam aviną.

- Argi tai avinas? - paklausė tas. - Ne, ne, nemanyčiau, jog tai avinas.

Ir aš liepiau jam eiti namo, nes girtuoklių paisyčiai man mažiausiai rūpėjo.

Kai avinas vis dėlto grybštelėjo man skruostą ir aš, ištempęs žando odą pamačiau mažų vaikų dantukų žymes - tada jau tikrai nebežinojau, su kuo turiu reikalą. Vienintele mano viltimi liko šuo Rojus. Tai mano galiūnas, niufaundlendas, nepaprastai mylintis žmones, tačiau nepakenčiantis jokio kito gyvio ir juos naikinantis.

Skuodžiau tiesiai prie Rojaus būdos. Ir kai tas meškinas išlindo manęs pasitikti, sprukau pro angą į jo slėptuvę.

Mano elgesys nustebino šunį, bet dar labiau jį stulbino padaras, atsivijęs mane. Avinas (tebevadinsiu jį šitaip) artinosi prie būdos, ir aš laukiau, kada gi Rojus perkrims jam stuburą ar perkąs kaukolę - pasielgs lygiai taip, kaip tūkstantį kartų darė vištoms, šunims ir avinams. Tačiau Rojus tik vizgino uodegą ir džiaugsmingai kaukė. Jis elgėsi nelyg pasitikdamas žmogų.

Avinas puolė Rojų. Dantimis įsikibo į ausį, ir Rojus gaudžiai užbaubė. Pakilęs ant savo masyvių užpakalinių kojų, priekinėmis letenomis suspaudė juodą raguotą šmėklą.

Vėlesni įvykiai vos nepribaigė manęs ir nubloškė į patį Rojaus būdos kamputį. Apleipęs iš baimės mačiau, kaip šlykšti beždžionės ranka,

apvilкта balta žmogiška odele, ėmė smaugti mano šunį.

Tyli kova tęsėsi visą tūkstantį metų, kol avino ranka nusidažė tamsiu kraujo raudoniu. Rojus paleido gyvį ir šis, drėbtelėjęs žemėn, ėmė trauktis, nykti. Liko tik galva.

Aš išlindau iš būdos ir apžiūrėjau galvą. Tai buvo jauna vaiko galvelė, tyromis žaliomis akimis, su dviem kaktoje smygsančiais avino ragais.

Rojus liepė man suėsti tą galvą.

## MINDUČIO LIETPALTIS

- Aš galbūt niekada daugiau nebegrīšiu, - tarē Mindutis.

- Taip, taip, - atsakēme mes ir įkniubome į savo raštus.

- Išeinu, - pakartojo Mindutis.

- Tik nepamiršk skėčio, - priminēm mes. - Nepamiršk.

- Aš turbūt negrīšiu niekada, - pabrėžē jis.

- O vis tiek skėtis pravers, - aiškinome mes. - Nežinia, kada lis. Gal tik po dvejų metų. Bet lis būtinai. Kaip tada be skėčio.

Mindutis trenkė durimis, o mes įnikome skai-tyti savo raštus.

Kurį laiką gyvenome ramiai, niekieno netrukdomi tyrėme tai, ką jau buvome parašę.

Kartą naktį sudrebėjo Mindučio spinta. Mes pašokome ir prilipę prie spintos klausėmės. Ten kažkas judėjo. Uždegę šviesą pravėrėme spintos duris, norėdami išleisti į laisvę nenuoramą. Išlėkė Mindučio lietpaltis ir ėmė blaškytis po kambarį.

- Tai neįmanoma, - tarėme mes. - Šitaip nebūna.

Mindučio lietpaltis apvilko vieną iš mūsų ir pakėlęs kelias pėdas nuo grindų ėmė krėsti. Po to pasiguldė ant žemės ir nurideno kūlversčiais per visą kambarėlį. Mes stovėjom apstulbę. Pas-  
kui puolėm gelbėti bendro.

Išlaisvinę draugą nesutramdėm Mindučio lietpalčio, tas tik dar labiau šėlo, pasigriebė kitą, gal net mane (nežinau), ir ėmė trankyti į sieną.

Kažkuris iš mūsų (turbūt aš) buvo nusvies-tas į kampą prie šiukšlių dėžės, ir lietpaltis grie-bė trečią (greičiausiai mane). Šitaip jis iškankino mus visus, ir, palikę savo neperžvelgtus raštus, apleidome kambarį.

Mindučio lietpaltis išginė mus naktį, tad vie-nomis glaudėmis išėjome ieškoti Mindučio. Ne-tekome savo kampo ir raštų.

Keliaujant per pasaulį, glaudės greitai nušiu-  
ro ir visai suplyšo. Likome nuogi.

Kurį laiką bastėmės visi kartu, nuogi ir susi-  
kibę rankomis, bet Mindučio niekur neradome.  
Tada išsiskirstėme kas kur, ir aš išėjau į šiaurę.  
Ieškodamas Mindučio, ten praleidau keletą me-  
tų. Nieko nepešęs grįžau namo. Prie savo kam-  
bario durų radau bendrus. Jie buvo tokie pat basi  
ir nuogi kaip aš.

Kiekvienas po kartą bilstelėjome į duris. Nie-  
kas nepakvietė. Tada atsargiai pravėrėme jas.  
Kambaryje radome Mindutį.

Jis dėvėjo lietpaltį ir rašė.



M Ū S Ų  
M E I L Ė S  
V I L N I U I  
T R A U K I N Y S

Tai atsitiko senajam Europos Vilniui. Mes visi labai mylėjome Vilnių.

- Tik pajuskit... Dvasia... Kokia... Nepaprasta... Muzika... Liejasi... Gamta... Pati... Dievas... - dūsavo mūsų mergaitės, į kurias mes nekreipėm dėmesio, nes mylėjome Vilnių. Jos irgi mylėjo Vilnių.

Graži ir siaubinga buvo toji visų mūsų meilė. O, dingęs Vilniau, kaip klaiku ir gera mylėti tavę, mieste.

Dar prisimenu tvankias, kvepiančias liepos naktis, kai visas miestas išeidavo į gatves, kai

moterys trindavo užpakalius į baltas šaligatvių plyteles, čiuožė lietvamzdžiais ir žindo fontanų vamzdžius, galėjo pasigerti nuo menkiausios čiurkšlės. Jau tos moterys...

- Siaubūne! - šaukė jos Vilniui. - Besoti, dar... Mes norime dar. Negana... Praryk, suvalgyk mus arba tilpk mumyse.

Ir visos kaip viena puldavo prie varpinės, apglėbdavo ją tūkstančiais mažų rankučių ir lipdavo aukštin, viena per kitą, viena ant kitos į patį viršų, į smaigalį. Varpinės sienos būdavo rausvos nuo moterų bučinių, nuo lūpų ir dažų.

Mes, vyrai, santūresni ir drovūs, palikę moteris spiegti Katedros aikštėje, kopdavome į Gedimino kalną, tvirtomis vyriškomis rankomis glostėme vėsius pilies sienas, kėlėme savo vėliavą ir leidomės žemyn, iki pat pirmųjų gaidžių lankėme senojo Vilniaus akligatvius.

O, Vilniau, kodėl netapai mums dievu, būtu-me galėję garbinti tave ir melstis? Bet tu pasirinkai kitą meilę, manei, jog tai stipriau, ir iš tikrųjų tai buvo stipru, be galo stipru, visa drebėjo nuo įtampos, kaito.

Kaip mes mylėjome Vilnių! Ir tai augo mumyse, vos betilpo ir veržėsi lauk. Mes kentėjome sukančią dantis, kad nepratrūktų, bijojom netekti.

Tai įvyko vieną popietę, kai visas miestas gėrė už Vilnių, linkėjo jam sėkmės ir ilgo amžiaus.

Pamenu, kaip Aušros vartuose išniro baltas garvežio snukis.

Pajutom tik vėją, daugiau nieko nespėjom sužiūrėt. Kvailai žvelgėme vienas į kitą ir kartojome:

- Ne, ne... netiesa... nebūna... negalėjo.

Tik kažkas smeigė pirštu į grindinį ir suklykė. Mes palinkome ir išvydome bėgius. Nematytus, neliestus tikro betono bėgius. Pasileidome bėgiais. Pro „Arką“ ir Rotušę pasiekėme Pilies gatvę.

Užpakaly mūsų pasigirdo tas pats klyksmas ir atsisukę prasiskyrėme, nes pamatėme garvežį. Garvežys pūškėjo ir vietoje dūmų apačioje leido ilgą baltą seilę, kuri, įsirėžusi į tašytus grindinio akmenis, virto baltais betoniniais bėgiais. Garvežys tempė du vaiduokliška baltus keleivinius vagonus ir judėjo nepaprastai greitai.

Antrą kartą prašvilpęs Vilniaus senamiesčio gatvelėmis, tądien traukinys nebegrižo. Dvi poros bėgių puikavosi Pilies, Didžiojoje, Aušros vartų gatvėse.

Kitą rytą visi susirinkome Katedros aikštėje. Visa begalinė Vilniaus minia, visas miestas, vaikai ir žmonos, seniai. Laukėme traukinio.

Radijas pranešė, kad naujieji Vilniaus rajonai sugriuvo. Tikriausiai buvo išniekinti garvežio, siaubingai suniokoti ir palaidoti po baltais betoniniais bėgiais. O pats traukinys, išau-

gęs keliais šimtais keleivinių vagonų, švilpė į senąjį miestą.

Minia paklaiko. Puolė į Pilgatvį ardyti dviejų porų baltų betoninių bėgių. Kai kirviais, kūjais ir laužtuvais nepavyko sutrupinti jų, bandė išrauti. Ardė grindinį ir kasė. Bet nebuvo galo tiems bėgiams žemėje: storos betoninės šaknys skleidėsi į šalis, lindo po kavinių, knygynų, blyninių mūrais.

Sustingę laukėme traukinio. Po to Pilies gatve pamažėle kopėme į viršų, į Didžiąją. Pirmųjų gretos, išgirdę gūdų švilpesį, sustojo prie „bulkinės“.

Jis nėrė iš Vokiečių gatvės ir smogė į Rotušę. Nelyginant sunkus, krumplėtas kumštis, pramušęs skylę duryse to kambario, kuriame mes slėpėmės išgąsdinti.

Rotušė dribo žemėn, o mes aiktelėjome visi, net seniai ir vaikai. Bijojome savęs, nes buvo mums gera. Norėjosi klykti ir trypti kojomis. Apkabinti geidžiamą Vilnių ir panėšėti iki dangaus. Iki sapnų.

O traukinys suko ratą po rato aplink Rotušės griuvėsius. Ir tįso, jau nebegalėjai suskaičiuoti galybės baltų vaiduokliškų vagonų. Pasukui pasuko į mus, ir mes pajutome artėjančią galą, nes trauktis nebuvo kur. Ir vis tiek dėkojome šmėklai už tą mažytę, paskutinę palaimos akimirką.

Garvežys sustojo prie mūsų pirmųjų eilių. Įtraukė seilę ir nutilo.

Pažvelgėme į garvežio langą ir viską suprato. Vieni per kitus puolėme į vagonus, nesuskaičiuojama daugybė vilniečių grūdosi į senąją Turgaus aikštę ir lipo į traukinį.

Kada visi turėjome savo vietas, traukinys krustelėjo. Išleido ilgą betoninę seilę ir smigo į Jonų bažnytelę, laužydamas altorių ir klausyklas, išlindo Universiteto kieme ir nėrė per šaltas auditorijas, per suolus ir lentas, skaityklas, išvietes ir valgyklas.

Klykėm, kai griuvo Menininkų rūmai ir aukštos šunparkio sienos, bankai ir paštas, Dailės akademija ir Onos bažnytelė. Spausdami kumščius ir lenkdami kojų pirštus šaukėme:

- Darr!..

Sutrypę Gedimino bokštą merkėme akis, o nukirtę varpinę, laikėme už rankų savo moteris ir mergaites, kad neplėštų iš laimės plaukų ir drabužių.

- Besoti, pagaliau, jau... - dūsavo jos.

Išsekę skriejome traukiniu. Traukiniu savo beribės meilės Vilniui, mūsų didžiojo geismo miestui.

Eilės baltų betoninių bėgių augo virš dingusio miesto. Žemai pasiliko Neris ir Vilnelė, vos besimatė.

Krito pirmasis lapkričio sniegas.

## PRASTAM SUSPROGUSIAM VIEŠBUTY

Valytoja pranešė apie Baisiausią karą jau kitą dieną po mano atvykimo.

- Baisiausias karas, pone! - šaukė ji man. - Nebūkite arti lango: nušaus.

Nejuokais išsigandau tik išgirdęs tikrus šūvius ir sprogimus. Prišliaužiau prie lango ir per sienos-palangės kampą stebėjau įvykius Miesto aikštėje. Ta buvo tikrų tikriausios skerdynės. Mūšiai vyko kiemuose ir ant stogų, garsiausiai pliaupdamas lietvamzdžiais tekėjo nukautųjų kraujas.

- Nebesislėpkit taip kruopščiai, - išgirdau už durų valytojos balsą. - Baisiausias karas neaplenks mūsų.

- Ačiū! - riktelėjau jai.

Dabar mano padėtis paaiškėjo, ir aš galėjau siek tiek lengviau atsidusti. Pravėriau užuolaidas ir atsistojau. Rūkydamas vaikščiojau po kambarį ir mąščiau.

- Jums pavyko, kad esant prasčiausiam viešbuty per Baisiausią karą, - vėl pasakė valytoja iš anapus.

Ji, rodos, valė koridoriuje kilimą.

- Aš sutinku, - atsakiau jai.

Iš tikrųjų, buvau tos nuomonės, kad visa vyko man naudinga linkme. Ir tai, kad karas buvo Baisiausias, kad lindėjau svetimame mieste, kur viskas man mažai tepažįstama. Netgi ta aplinkybė, jog gyvenu prasčiausiam viešbuty, tapo koziriu.

- Kodėl taip rūpinatės manimi? - paklausiau valytojos.

Už durų tikrai užė dulkių siurblys.

- Mes vienodu šiame viešbutyje, - tarė jis. - Kiti, išgirdę apie Baisiausią karą, išsidangino namo.

- Kvailiai, - pasakiau su panieka.

- Tikriausi kvailiai, - pritarė valytoja. - Jūsų ilgiausiai nedrįsau trukdyti, vis tiek žinojau, kad neturite šeimos ir niekur iš čia nevyksite.

Aš pravėriau duris ir iškišęs galvą paklausiau:

- Ką dabar turėčiau daryti, kaip manote?

- Geriausia, kad jus sužeistų, - ji išjungė siurbį. - Lindėkite kambary, aš viską sutvarkysiu.

Girdėjau, kaip valytoja nugriaudėjo metaliniais laipteliais, odinėmis šlepetėmis plakdama grindis pribėgo lauko duris ir išlėkė.

Aš lindėjau. Užsirakinau iš vidaus ir stebėjau mūšį. Mačiau tris prievartaujamus moteris, nuogomis, plačiai išskėstomis kojomis ir rankų nagais, įsirėžusiais į prievartautojų juosmenis. Paskui ten pat gatvėje jas negyvai suspardė. Irgi regėjau, kaip granata ištaškė į gabalus mergaitę. Kaip seniui nutrūko koja, taip pat, atrodo, nuo sprogimo...

Aišku, kaitau, man buvo be galo nesmagu, dėjau viltis į valytoją. Iki tol ji protingai elgėsi, ir visa vyko labai palankiai. Vyliausi netrukus atgauti trokštamą dvasios pusiausvyrą.

Valytoja atsirakino duris savo raktu.

- Viską viską suruošiau, - bėrė ji greitakalbe. - Jie čia bus netrukus. Kai pabels, klibinkit raktą. Tada jie jus sušaudys kiaurai per duris. Tai kys širdies aukštyje, aš jiems pasakiau jūsų ūgį. Pasistenkite pakišti po kulkomis savo dešinę. Tegul ją suvarpo.

Sąmokslininkiškai susimetus į kuprą, ant pirštų galų ji įbindzeno į kambarį ir užvėrė duris.



- Vilkitės neperšaunamą liemenę, - paliepė ir čia pat nutempė man nuo kūno languotus marškinius.

Laukiau žingsnių koridoriuje. Juos išgirdome drauge su valytoja: ji duše, o aš prie durų. Valytoja dar patarė prasisegti neperšaunamą liemenę.

- Maža, jei suvarpys tik ranką, - nusprendė ji. - Geriau dar ką nors.

Ir mūsų nuomonės sutapo, tik buvo vėlu ką bekeisti, nes beldė. Aš pajudinau spynoje įkištą raktą ir pakėliau dešinę ranką krūtinės aukštyje, kaip buvom sumanę.

Pasipylė automato šūviai. Ranką man šlykščiai subjaurojo, gal devyniose vietose pervėrė kaulą ir dar pataikė į pilvą po liemene. Mat liemenė buvo man per trumpa.

Sustaugiau ir dribtelėjau ant grindų. Buvo daug ramiau. Nepalyginti kaip tada, kai valytoja liepė man slėptis.

- Na kaip? - paklausė valytoja, išėjusi iš dušo.

Ji netgi spėjo išsimaudyti ir dabar drėgnomis rankomis glostė mano kruviną pilvą.

- Puikiai jaučiuosi, - atsakiau, nekeldamas galvos nuo kilimo. - Ačiū.

Valytoja atnešė stiklinę vandens ir pagirdė mane.

- Aš išvalysiu kilimą, ant kurio jūs ilsitės, - pasakė.

- Valykite, - pritariau, kai ji jau įjungė siurb-  
lį ir variklis nutildė šūvius bei gatvės aimanas.

Ji ėmė siurbti kilimą aplink mane, žaisti su  
mano garbanomis, ūsais, mažais plaukeliais pil-  
vo apačioje prie žaizdos, čia įsiurbdama juos,  
čia paleisdama vėl. Ir buvo matyti, kad tas žai-  
dimas nepaprastai ją masina. Pagaliau prispau-  
dė vamzdžio galą man prie kaktos ir mėgavosi  
pasikeitusiu, tylesniu ir dusliu garsu.

Nuo tos monotoniškos, migdančios muzi-  
kos aš ir užmigau. Per miegus jaučiau valyto-  
jos bučinius, jos rankų prisilietimus, nors tai  
galėjo būti vis tas pats siurblio vamzdis - aš  
juk miegojau.

Kaip ten bebūtų, pabudau nuogas, o žaizda  
pilve buvo sutvarstyta. Valytoja, sėdėdama ant  
siurblio, budėjo šalia manęs.

Lauke tęsėsi karas.

- Ar manote, to jau pakanka? - paklausiau.

Valytoja tiriamai žiūrėjo į mane.

- Juk aš dar turiu jėgų prišliaužti prie lango! -  
bejėgiškai surikau. - Prišliaužti ir kairiąja ranka  
spustelėti revolverio gaiduką!

Nusikeikiau.

- Ką jūs sau galvojat? Padarykite gi ką nors! -  
šaukiau.

Valytoja įjungė dulkių siurblių, ir tas vėl pra-  
rijo visą girdimą ir negirdimą siaubą, kuris dė-  
josi gatvėje.

- Na kaip? - šyptelėjo, apžergdama siurblių.

- Dabar jau šito per maža, - atrėžiau nusi-vylęs.

- Pakentėkite dar truputį, - ramino ji. - Sute-mus laukiame aviacijos.

Ir tikrai, vos tik sutemo, mieste ėmė spiegti sirenos, pranešdamos apie bėdą iš oro.

- Nagi bėkite, bėkite degti šviesų, - paragi-nau, nes buvau tapęs daug irzlesnis nei pirma ir piktas.

- Be jūsų žinau, - atšovė valytoja ir, įžiebusi visas elektros lemputes mano kambaryje, nubė-go spausti jungiklių kitur.

Kai ore būriais švilpė bombonešiai ir leis-gyvis miestas meldėsi tamsai, prastas mud-viejų viešbutis švietė visais savo langais ir langeliais. Nelyg kalėdinė eglė Trijų karalių dieną.

Kadangi buvau pavargęs ir netekęs kraujo, vėl užmigau. Pabudęs tarpdury išvydau valy-toją. Ji laikė šampano butelį. Nebuvo akinančios šviesos, tik prieblanda.

- Ar jau? - paklausiau, žvelgdamas į ją nuo grindų.

Ji linktelėjo ir atkimšo šampaną. Už lango ir kambaryje buvo neapsakomai tylu. Net negir-dėjau, kaip iššovė šampanas.

Valytoja pripylė taures.

- Ačiū jums, - pasakiau jausdamas didžiulį

dėkingumą jai. - Negersiu. Verčiau suvarpytą ranką...

Ir ėmiau laižyti dešinę, gulėdamas ant grindų prastam susprogusiam viešbuty.

## BROLIS RIČARDAS

- Mes pralaimėjome, brolau! - surikau šeštame amžiuje savo vieninteliam broliui Ričardui, gimusiam iš mano motinos lietuvės ir mano tėtušio škoto.

Surikau tai per karą su saksais.

- Mus paprasčiausiai ištaškė, - pridėjau.

Buvom likę penkiese. Penki pėstininkai prieš jų raitelius. Ričardas turėjo kalaviją - gerą ir ilgą kalaviją, o aš tik kovinį kirvį. Su Ričardo kalaviju dar galėjai kurį laiką gintis, bet tik ne su mano kirviu. Beje, Ričardas žuvo pats

pirmas. Jo nugarą pervėrė ietimi. Aš dar perkirtau koją žudikui.

Kersysiu už tave, Ričardai! - sušukau, bet tą patį akimirką prieš mane susidūrė du saksų žirgai ir pargriovė.

Pajutau, kaip kanopa spyrė man į petį. Plojausi veidu į kautynių purvą - drėgną, išspardytą žemę. Šalia gulėjo Ričardo lavonas.

Pabandžiau keltis, bet bematant gavau du gerus spyrius į krūtinę. Pasiutę žirgai trypė mane, o aš negalėjau šitaip pražūti. Išvengiau naujo smūgio ir atsistočiau. Buvau pametęs savo apsiaustą ir kirvį, baisiausiai žemėtas - labai panėšėjau į saksą.

Bėgau tarp žirgų ir myniau nukautus škotus, klupau šalia jų, kėliausi. Visą laiką skuodžiau sulinkęs per pusiaują, delnais dengiau pakaušį, nes bet kada galėjau sulaukti kalavijo kirčio.

Nespėjau lėkti į koją su saksų žirgais, tad judėjau lėčiau. Mačiau dulkes ir kanopas, o dar regėjau metus. Bėgome greitai, bet vis ratu. Ratu, lankydami mano brolio Ričardo kapą. Ir pagal tai, kaip keitėsi kapas, - vyto neužmirštuoless, samanojo - pagal tai sprendžiau apie savo senatvę.

Nežinojau, kodėl priešai manęs nekliudė, leido vilktis tarp jų žirgų. Bėga, ir tiek. Ir kai buvau galutinai išsekęs ir tolyje pasirinkęs medį,

prie kurio nukrisiu ir išvengsiu spyrių, išgirdau savo brolių Ričardą.

- Brolau, tu be proto stiprus, - tarė jis ir užkėlė mane ant savojo žirgo. - Nejau taip ir bėgi nuo pat ano karo?

Aš pravirkau ir apsikabinau savo brolių.

- Ričardai, Ričardai, kad tu žinotum, - springau.

- Tikiu, - atitarė brolis. - Išsėkis, kol jojam ir vejamės.

Numigęs ant karčių aš pabudau ir paprašiau žirgo bei ginklo.

- Tai neįmanoma, - nukirto Ričardas. - Tik numiręs atgimė ir vejasi priešą. Visą laiką bėgai apsuptyje raitelių, kurie spruko nuo mūsų. Tą pat akimirka, kai paskutinis iš škotų pametė ginklą (o tai buvai tu, brolau), tada ir prasidėjo naujasis mūsų puolimas. Jei tu šitoks nemirėlis paimsi į rankas savo kovinį kirvį, mūsų atgimimas praras galią. Suprask.

Aš viską supratau, net ir tai, kad greitai vėl prasidės mano begalinis bėgimas. Kaip tik tada, kai užmušime ar nuginkluosime paskutinį saksą.

Taip ir buvo, aš vėl basčiausi su žirgais ir raiteliais, sukau ratus aplink atjaunėjusį brolio Ričardo kapą, kuris mainėsi mano akyse, nyko.

Vėl sutikau savo brolių, užkėlė mane jis ant žirgo.

- Sveikas gyvas, nusiplūkęs mano brolau, - pasveikino Ričardas. - Mes vėl puolėme.

Aš vėl miegojau. Mus nešė bėras arklys.

- Saksų nebėra, - tarė Ričardas, kai pabudau.  
- Ir mes nebe škotai. Bet kova tęsiasi.

Tą trumpą atilsio akimirką aš verkiau ir meldžiau Ričardą liautis. Norėjau mirti, bet beginklių seniai niekas nežudė.

Priešų eilės retėjo ir artėjo mano bėglio kančia.

- Ričardai, noriu rūgpienio, - tariau jam, nes buvau be galo ištroškęs. - Ramybės ir rūgpienio.

- Kentėk, brolau, - atkirto Ričardas.

Karas tęsėsi, ir diena maišėsi su naktimi. Aš sugriebiau Ričardo riešą, suspaudžiau ir atėmiau jo kalaviją.

- Paklaikai, brolau? - sušuko Ričardas.

- Noriu rūgpienio, - atsakiau.

Mūsiškiai žirgai stojo piestu, o priešai pasisuko į mus. Jie vėl buvo saksai.

Ričardas apsuko savo bėrį ir pasileido per mišką. Mus vijo svetimi ir savi.

- Laikykis, brolau! - šaukė Ričardas, - aš žinau tokią vietą. Neišleisk kalaviją.

Atsiplėšę nuo persekiotojų, mes sustojome ir nusliuogėm žemėn. Pažinau tą vietą - tai buvo Ričardo kapas.

- Ar čia ta vieta? - paklausiau.

- Juokauji, brolau, - tarė Ričardas. - Kape nėra nei ramybės, nei rūgpienio. Eime.



- Aš pavargau bėgti, - tariau broliui. - Nebegaliu.
- Manai, aš nepailsęs būti kariu, būti vyru?
- Nejau? - nustebau.
- Manai, jiems tai patinka, saksams ir škotams? - tęsė Ričardas. - Vieni trokšta numirti, kiti - gyventi ramybėje. Laikykit kalaviją rankoje, brangūs bėgly.
- Ir mes sliuogėm į Ričardo kapą, o iš ten per tamsą ėjome drėgnu ir žemėtu koridoriu. Buvo įsitvėręs Ričardo rankos ir kalavijo.
- Atkakom, - tarė brolis.
- Buvo tamsu ir tylu. Oras labai mus slėgė. Vos begalėjai stovėti. Ričardas atsisėdo, o aš pasekiau juo.
- Kur mes, Ričardai? - paklausiau.
- Po jūros dugnu. Po pačiu dugnu giliausioje vietoje, - atsakė.
- Aš apkabinau savo brolių.
- Noriu rūgpienio, - tariau. - Bet iš kur jo čia gausi...
- Pala, - pertraukė Ričardas ir sunkiai atsistojo įveikdamas giliausios jūros slėgimą. - Pala, - pakartojo ir išbėgo.
- Jis grįžo su rūgpieniu.
- Mūsų lietuvis motušės rūgpienis, - pasakė man. - Gerk.
- Aš laičiausi srėbdamas surūgusį motinos pieną. Gėriau ir vis labiau krykštavau, užmiršdamas karą ir varganą bėglio dalį.

Ričardas uždegė žvakę, ir aš pažinau savo vaikystės brolių Ričardą. Jis žvelgė į mane visai mažas, su žaizda kaktoje, kurią kadais įbrėžiau mesdamas į jį akmenėlių.

- Nebenulaikau kalavijo, - tariau jam.

- Tai duok man, - paliepė Ričardas.

- Pirma nusivalyk snarglį, - atrėžiau ir nedaviau.

ten  
po samanom  
...manèlém

## N E M A T O M A S P R I E Š A S

Miestelį apsėdo nematomas priešas. Jį užuodė šunys, kurių kiekviename kieme buvo po du tris. O gal neužuodė, tik šiaip pajuto nežinoma savo jusle. Pirmieji į kovą stojo mažieji kiemsargiai. Susibūrę į krūvą, jie uostinėjo nuo gimimo pažįstamą žemę, tarsi sekdami paskui rujojančią kalę. Šunys negrįžo nei loti, nei ės-ti, ir mes (penkiasdešimt miestelio vyrų), prisirinkę lazdų, išėjome gaudyti kalės. Mūsų žmonos, likę be mažųjų šunų ir be vyrų, paleido nuo grandinių didžiuosius veislinius pa-

tinus, kad šie jas saugotų. Bet didieji veisliniai patinai, įveikę kiemų tvoras, prisijungė prie mūsų.

Tada miestelyje ir prasidėjo didžiosios šunų kovos su nematomu priešu. Dieną naktį netilo lojimas, įniršio purslai taškėsi į visas šalis, šunys kibo kažkam į skvernus, draskė nukąstas priešo kūno dalis. Pagal šunų išsidėstymą bandėme spręsti, kaip atrodo nematomas priešas, bet šis kaitaliojo savo kūną kaip tik išmanė ir augo.

Kartą auštant mus pažadino tylą. Šunys gulėjo išdvėsę, apsiriję nematomo priešo.

Pakėliau dešinę, prašydamas rimties, ir įsiklausiau į tylą, stengiausi išgirsti nematomą priešą. Iš miško, kur slėpėsi šis, sklido vos girdimas šauksmas. Nematomas priešas kvietė mane.

Užsėdau ant savo žirgo ir nujojau į mišką.

- Vu-u-u, - vėju sušvilpė nematomas priešas ir paslėpė nuo manęs mišką bei arklį.

Likau vienas tuščioje begarsėje žemėje. Pasukau atgal į savo miestelį, bet nebuvo jokio miestelio - tik žemė ir tylą.

Sutemo, aš guliausi ant žemės ir pirmąsyk užmigau begarsėje ramybėje. Sapnavau tik žemę ir tylą.

Paskui klaidžiojau po tą žemę tarp miego. Kone pasijutau laimingas. Pirmą sykį.

- Rojus, - tyliai ištariau sau panosėj.

Žemė prasivėrė, ir akimirka išaugino Rojų.

Prie mano kojų tupėjo angelas. Aš paliečiau jį, ir šis pasibaidęs nuskrido. Jo sparnas paliko žymę mano veide. Panorau sugauti angelą.

- Žirgą, - tariau ir gavau savo seną obuolmušį.

Užšokau ant žirgo ir pasileidau per Rojų vytis angelo dideliais baltais sparnais. Aukšti Rojaus medžiai, virš kurių plasnojo angelas, trukdė man sparčiai joti. Ištariau savo miestelio vardą: tikėjausi ten padedamas kaimynų sumedžioti angelą.

Atsidūriau miestely ant žirgo, angelas nuskriejo į mišką ir dingo. Mane pasitiko kaimynai.

Netardamas nė žodžio, liepiau pastatyti miesteliui stiklines sienas ir stogą. Kai darbas buvo baigtas, įsakiau miestelėnams tylėti.

Tai buvo kita tyla. Ore baltu angelu sklandė grėsmė.

Žmonės, prisiminę angelą, kurį čia atvijau, klausė, ar buvau Rojuje. Ar ten nutrenkė mane nematomas priešas?

- Tai buvo dar prieš Rojų, - atsakiau. - Dar prieš Dievą.

- Dar prieš Dievą... - netikėjo žiopliai.

- Dar prieš tai, kai tyloj atsirado grėsmė, - paaiškinau.

- Jie nesuprato.

Kai miestely išaugo nauja šunų karta ir sugrįžo nematomas priešas, aš drauge su mažaisiais kiemsargiais ir veisliniais patiniais draskiau jį ir valgiau.

Kartą auštant, tyloje, kuri pažadino mūsų miestelį, gulėjau negyvas, apsiėdęs nematomo priešo.

# Ž E M Ė Č I A G R A Ž I

Nebežinau, kiek mūsų ten buvo. Gal šimtas, o gal keli šimtai elgetų, be tikslo ir tikėjimo braidančių numirusios žemės purvynais. Buvau priešakyje, jų vedlys ir protas, supratęs, kad eiti nebėra kur. Pasikviečiau sumaniausius savo draugus ir pasakiau, kad liksime čia. Paskui apsidairiau ir pastebėjau: žemė graži.

- Žemė čia graži, - tariau.

- Bet šito maža, - pasakė mano draugė.

- Tai dar ne viskas, - paaiškinau jai ir nusimečiau savo pasmirdusias drapanas. - Išsaugok jas.



- O jūs, bičiuliai, palaidokit mane nuoga, - tariau geriausiems draugams. - Tokį, koks esu. Pakiškite po velėną ir supilkite didžiausią kapą.

- Bet tu juk nemirei, vedly! - sušuko kažkas.

- Ir nemirsiu, - atrėžiau. - Aš suleisiu į žemę šaknis ir išdygsiu kaip augalas. Kiekvienas esame grūdas kažko didelio ir stipraus - ne kiekvienam lemta būti pasėtam.

- O kaipgi mes? - pravirko mano draugė.

- Jūs statysite miestą, - raminau apkabinęs ją. - Ant mano kapo.

- Koks turės būti tas miestas, vedly? - paklausė kažkas.

Pagalvojau apie seną miestą.

- Miestas buvo senas, - pradėjau. - Su alėjomis ir parkais: akmenimis grįstos gatvės, židiniai, beržo malkos, alus.

Jie klausė manęs užsimerkę, o aš dar kartą norėjau pažvelgti jiems į akis.

- Atsimerkit, - paliepiaiu. - Noriu, kad žiūrėtumėte į mane.

- Kada tu sudygsi, vade, mūsų mieste? - paklausė vienas vyras.

- Dievas dygsta ilgai, - paaiškinau. - Reikės palūkėti.

- Mes palauksime! - riktelėjo draugė ir puolė mane bučiuoti.

Aš atstūmiau ją. Dabar jau pats užsimerkęs guliausi ant žemės ir klausiausi, kaip ka-

samas kapas. Man buvo vis tiek. Aš vyliausi išgelbėti juos, dovanoti jiems dievą.

Kai pajutau keturių vyrų rankas, guldančias mano kūną į kapą, sukaupiau visą valią ir pasistengiau užmigti, nes žinojau - jei užmiegi, tuomet nemiršti. Šaltame kape sapnavau geltoną dangų ir savo iššūkį, mestą jam. Iššūkis buvo rudos spalvos - kaip žemė. Bet nei miesto, nei manęs nebuvo tame sapne, tik dvi besipešančios spalvos, ir nebūtų nieko daugiau, jei ne varpai, skelbiantys mano vardą. Nuo jų pabudau.

Mane sutiko akmenim grįstos gatvės, alėjos ir parkai, židiniai su rusenančiom beržo žarijom, alus ir kava, ir šventas miškas, kur ant didelio ažuolo suposi lizdas su nušiurusiais mano drabužiais.

Pamačiau savo draugę gedulo rūbais, laukiančią mano gimimo. Ji gimdytų mane pati, jei galėtų. Išvydau seniausius draugus, kurių rankos nukišo mane po velėna, ir visą elgetų minią. Buvo gražūs ir švarūs, ir kartojo vienintelę frazę: „Žemė čia graži“.

Manęs buvo pilna visur, jaučiau tai, bet jie nematė manęs arba nepažino. Šitaip gyvenome. Jie meldėsi, o aš augau nuo tų maldų ir meldžiau kažką galingesnį, kad tas sunaikintų mane, nes jaučiau, kad sutraiškysiu savo kūnu tuos, kurie siunčia man savo maldas. Mano draugė jau laukėsi manęs ir dar dešimtys moterų nešiojo mano gemalą. Visos mirė gimdydamos.

- Dangau, sunaikink mano begėdišką kūną,  
pasiimk jį sau, išrauk su visomis šaknimis ir  
mesk į pasaulio pakraštį, kur niekam nekliūčiau!

Bet dangus traukėsi, užleisdamas vietą, nes  
mirštantys meldėsi man.

Kai mieste gyva beliko maža mergaitė, slap-  
čia girdėjusi mano kalbą sumaniausiems drau-  
gams, išvydau ją kniūpsčią, prigludusią lūpas  
prie žemės ir šnabždančią:

- Jau išdyk, išdyk, mūsų dieve, žemė čia gra-  
ži, miestas senas, su alėjom ir parkais, akmenim  
grįstos gatvės, židiniai, beržo malkos, alus!

Pravirkau ir kritau varpu, kur skambino ma-  
no vardą, ant jos. Tuomet jau dangus išrovė ma-  
ne su visomis šaknimis, su visu kalnu ir metė į  
pasaulio pakraštį.

Vėl suskambėjo varpas.

- Žemė čia graži, - kažkas pasakė.

O aš apgirtau nuo alaus, tekančio iš židinių.

K A D A  
N E  
K A D A  
D A R  
L I E T U V A

Kur ne kur dar būna Lietuva. Dirba piliakalniai. Stato medinių rastų sienas, svaiddo akmenis. Ir priešų dar užklysta. Raiti dainuoja, moja kalavijais - vaidilučių ieško. Todėl ir dirba piliakalniai. Dar veikia Voruta - senoji sostinė. Kai kada ir Mindaugas. Leidžia įsakymus, baudžia neklusnuosius, karūnos laukia.

Vakar buvo nubudęs Raigardo miestas. Kalbėjo neaiškia slėnio kalba. Sakė, kad turi daug aukso. Ir nemirtingumą turėjo - amžini buvo Raigardo miestelėnai. Bet jau nebe. Išmirė visi. Nuo

neaiškumo išmirė, mat nežinojo, gyvi ar ne. Supratę numirė. Ne pasaulis juos buvo užkeikęs. Jie prakeikę pasaulį. Gyveno iš nežinojimo.

Dabar tik kada ne kada atsidaro Raigardas. Vienas palikęs - be žmonių. Sunku vienam apsiukuisti. Laiko maža.

Kada ne kada dar būna Lietuva. Žinios keliauja laužais. Pavojų skelbia. Dėl karo perspėja. Kariauja dar. Atslenka iš miško kryžiuočių gauja. Tenka apsiginti - ką beveiksi. Apsvaido akmenimis. Tie atgal į mišką. Kur ten slepiasi, kuo minta - jau ir to miško beveik nebėra. Kelios pušys. O vis tiek prapuola tame miške. Ir vėl ir vėl lenda kariauti. Pamišę.

Vytautas rašo laiškus Mindaugui, kad nešdintųsi po savo velėna, netrukdytų ramiai jam senti. Kartais gauna karalius Vytauto laišką, klusniai daro, ką liepia. Bet kur ne kur, žiūrėk, ir vėl išlenda Mindaugo Lietuva, iš po žemių išdygsta ir veja Vytautą į kokį ten Polocką arba Mozūrus. Stebisi Vytautas, iš tremties sugrįžęs, kas čia buvo, kaip įvyko, sėda į savo didžiąją kėdę, apgadintą, Mindaugo kalavijo apkapotą, sėda ir rašo naują laišką karaliui.

Kada ne kada dar Lietuva. Jogaila prapuolė Lenkijoje. Užmiršo tėvynę. Nei žinios nuo jo, nei kokios kariuomenės.

Tik dirba piliakalniai. Siunčia žinią, baisią žinią, bet siunta trūkinėja, nes visi piliakalniai dirba.

Kaip ne kaip dar Lietuva. Kažkas išprievar-  
tavo milžinkapį. Sako, Perkūnas žaibu išspjo-  
vė, tai ir pastojo milžinkapis. Guli visas kruvi-  
nas, įsčios suplėšytos, sako, seniai jau taip guli,  
devyneri metai. Sunkiai alsuoja ugnimi, išsipū-  
tęs į dangų meldžiasi. Ne Perkūno tai darbas.  
Šmeižtas.

Tokia tai žinia, stringanti nedarbančiuose pi-  
liakalniuose. Baisi žinia. Dreba net tie, kur miš-  
ke prapuola. Kad taip žinotų kas, kieno sėkla  
teršė milžinkapį. Niekas nežino. Tik, aišku, ne-  
bus Lietuvos. Kad ir kas ten gimtų. Buvo jau  
Lietuva.

## I B A U D Ž I A V A

Sniegas buvo gilus ir baltas, švytėjo nuo žaidimų su saule, mes girgždinom sniegą savo dideliais batais, klampojome aukštai keldami kojas ir tempėm užpakaly baisią gėdą. Milžinės rogės plėšė žiemos pridrėbtą sniegą, palikdamos nuogą mirusią žemę, po linguojančiais rąstais gulėjo suverstos moterys, knygos ir kryžiai.

Mus sustabdė ir žvalgė rogėse didelę gėdą, paskui raukydami nosį paklausė:

- Ko?

- Mes grįžtame, - tarė vyrai.

- Kur? - nesuprato.

- Į baudžiavą, - aiškinom. - Mes jau buvome.  
Dabar vėl. Mums reikia.

- Cha! - nusišaipė.

- Priimkit, - prašėme. - Mes dirbsime žemę.

- O rogės?

- Jums, - siūlėme. - Pasiimkite. Dovaną.

- Lauk! - tarė mums. - Užsimanė. Į bau... Šalin!

Antrąsyk žengėme per suplėšytą žemę, rogės čiuožė per akmenis, kabinosi už numirusių upių ir braukė jas paskui save per juodžemį, tempė lyg gyvulio žarnas iš senųjų vagų. Suverstos moterys vartėsi rogių dugne ir vis mažiau besimatė po rąstais.

Ieškojom angos iš tremties, buvusios mums tėvyne, vienintelio kelio rogėms išvežti, bet viskas buvo aklinau uždaryta, užtverta jūra, apkas-ta grioviais.

Blaškėmės pakraščiais ir meldėm kitų.

- Išleiskit...

Jie rausėsi mūsų krovinyje ir slėpė nosį į delnus.

- Smarvė. Kokia didelė smarvė, - tarėsi tarp savęs ir rodė į žemę. - Kaip bus su ta?

- Mums nebereikia, - aiškinome.

- Nebereikia? - stebėjosi.

- Pasiimkite, - sakėme.

- Kuriems galams? - klausė.

- Užliekite jūra, - patarėme. - Turėsite uostų.



- Uostų? - raukėsi. - Supūdys dugną. Užkrės.

Ėjome pas trečius, tapydami didelę gėdą. Brovėmės pro naują pakraštį ir rodėme krovinį, siūlėme po rąstais suverstas moteris, brukome supuvusias knygas ir kryžius. Jie traukėsi nuo mūsų dovanų, bet išleido ir lydėjo per savo didelę šalį iki kitų pakraščių, čia pat statė mūsų upėms tiltus per jų ežerus, pagaliais laikė rąstus ir mėtė į roges pamestas moteris.

Taip išėjome. Per pasaulį, į naujus negirdėtus kraštus, keliavome be atokvėpio per miestus ir kaimus, mus maitino druska ir duona, kad kartais numirę nepamestume rogių.

Našta traukėsi, rąstai ir suverstos moterys li-po į didelį šlapia gniužulą, smarvė mažėjo, tik mirusios upės tempėsi paskui roges, žadėdamos amžinai mus lydėti.

Baudžiavos niekur neradome, niekas neleido išpirkti mums savo kaltės, plėšėme svetimoj žemėj dainas apie trečiąjį brolių, varėme siaubą, minėdami kietą artojo plūgą ir ežerais kritusius debesis, grasinome užkeiktais miestais ir žemės dievais, mums tiesino kelią ir rodė vis į kitą, į trečią, ketvirtą šalį ir meldė Žemės rutulį išsi-  
tiesti, mesti savo rutulio formą, kad kartais vėl kada neateitume, nesudrebintume jų ramios vienatvės, nepaliktume jiems bemiegių naktų.

Smarvė nyko sunyko, dingo. Pralėkė metai, ir išseko mūsų jėga, rankų stiprybė, pamažu vil-

kome roges, negelbėjo net botagų kirčiai, vejan-  
tys mus tolyn ir tolyn, vos ne vos traukėme gė-  
dą, kuri nebebuvo nei didelė, nei baisi.

Sustojome.

- Nevalia nevalia, - sakė mums.
- Praeikit, - reikalavo. - Ne vieta. Nestokit.
- Gana, - tarėme. - Čia mirsime.
- O rogės? Kaip tos?
- Jos tuščios, - raminome. - Tuštutėlės.
- Bet upės? - nerimo.
- Nebėra.
- Teisybė, - stebėjosi. - Dingo... Kada?..

Gulėjom. Išdribę, sukritę, vieni. Nulijo lietus,  
paskutiniai rudens lašai. Užkvipo rūtom, lelijom  
ir miežiais. Dideliam smėlynų krašte.

Mes kėlėmės ir uostėme smėlį.

- Netiesa. Tai ne smėlis, - kalbėjome.
- Bet tas kvapas?
- Tai ne smėlis, - galvojome vėl pakilę ir temp-  
dami roges.

- Bet jis vejasi...
- Kur ten smėliui... - vos bevilkome kojas.
- Šitaip gundo.
- Ko jai reikia? - stebėjomės.

Suklupome.

- Čia gi žemė, - kažkas ištare. - Ta numirėlė...
- Ta pati, - tildėme. - Ta mūsų.

Iš toliausiai palaidoto krašto mus šaukė gei-  
dulinga tėvynė, mūsų žemė kvepėjo kaip didžiu-

lė sujaudinta moteris..... kaip di-  
džiulė sujaudinta..... pasiklosiu  
juodą rūbą lijo lijo li, lijo li, baltas baltas baltas  
garas iš pirčių čiučia liu, liulia čia, iš pirčių, lig  
dangaus tiesios dilgėlės užaugo, dilgės dalgės  
dėl, dalgės dėl vėjas šieno prisipjovė, bus jam  
bus, klius ar ne, gandras lizdą susisuko ant ak-  
mens prie daubos, sakė vaiką, vieną vaiką kam  
nors duos, duos kam nors, bus žaislų, vai liulia  
lia, kareivėlių medinukų bus žaislų, liulia čia,  
kad tik lietūs nenustotų, bus karių, vai vai bus,  
kris kiaušiniaus per Velykas iš dangaus iš lubų,  
per Kalėdas iš kopūstų kam vaikų kam vaikų,  
grįžta grįžta debesėlis, vėl diena, vėl šilta, dirba  
suolą du kleveliai, bus karšta, bus vaikų, kas pa-  
duos velėnai ranką, taip sunku, taip graudu, ten  
po samanom... manėlėm daug vagų užmirštų,  
senos vagos plūgo ilgis, tiek naktų, tiek žvaigž-  
džių, bėras žirgas atrisnoja iš dangaus, iš laukų,  
pirtys rūksta, kiek garų, kaip smagu vai lylia čia,  
šaltinėlis vantom kvepia iš beržų, ąžuolų, rūtos  
rūtos maršką mezga, pasiklot, užsiklot, juodas  
rūbas nebetinka, negražu lijo li, baltos laumės  
pirtį kuria po žeme, po naktim, nuogos nuogos  
praustis nori, kam vaikų, kam vaikų, kareivėlių  
medinukų, bus karių, laumės tirštą alų geria,  
kaip skanu, kaip gardu, nuogos nuogos vantą  
mezga, bus garų, bus pirtis, samanėlių ir vagų,  
paliktų, pasiklot ir užsiklot liūlia čia, ir suolelių

pasēdēt po klevais, po dangum, vējas šienā ati-  
duos, bus smagu, bus garu, susisukē, susikibē,  
susira, prisidē, kam žaliu, raudonu, eis laukan  
vai liūliu, lijo li, košē šie su ragu, baigs pelyt,  
gims vaiku vaivai čia, ūlia li, rinko rin, valio va,  
ko ne ta, eisiu gint, rytory, lēkē paukštis ī na-  
mus, aidi aidi li .....

.....

.....

.....Tempēme roges  
tolyn.....

Buvome per seni, kad grīžtume...

III...

# MANO TĖVAS

*Čia mano sapnas.  
Eikš, įlįsk, bet tyliai.*

- Bet pala pala... čia jau nieko nepadarysi...  
Jis slankiojo po išpuvusias grindis ir neklau-  
sė manęs.

- Jau turbūt galas, ar ne? Ką mes bepakei-  
sime?

Jis žvalgė išsiskėtusias girnas.

- Kur čia pildavo tuos grūdus... - murmėjo. -  
Įmantrus mechanizmas.

- Bet pala pala...
- Tad prisėsk, išprotėjus tėvyne, - uždainavo.
- Tavo vergui prailgo diena.
- Bet ar gali šitaip nuteisti? Už puikybę - tai tau kaltinimas.
- Jis tuoj ateis, - tarė.
- Kokia nauda iš jo?
- Mano rankos kasas tau supynė, - tęsė tėvas.
- Mano rankos tave ir lia lia...

Aš stebėjau savo pamišusį tėvą. Seniokiškai linksmą, pametusį nuovoką, nebepastebintį apie jį zujančių įvykių. Rodos, ir nebuvo didžiausio teisybės paniekinimo - kvailiausio teismo, nubaudusio mane mirti, arba teismas buvo, taip, tikrai buvo, bet toliausioj šaly, apie jį sužinojom iš laikraščių. Mūsų nepalietė.

- Mergos suposi ant rąsto be sijonų - tai smagu, rąstu buvom pasivertę, prisidirbome vaikų.

Graudu buvo stebėti pamišusį tėvą, kadais tokį galingą, savo įtakos pinklėmis apraizgiusį miestą, jo pavėsyje vaikščiojau visagalis, aukštai iškėlęs galvą, paniekinęs žemai knibždantį skruzdėlyną, pražiopsojau, apmaudžiai nepastebėjau tos akimirkos, kai tėvą įrašė į senių tarpą, nustūmė nuo pakylos ir suplėšė jo tinklą. Neliuko pavėsio, o skruzdėlynas pasistiebė, pakilo iki manęs, sugriebė už plaukų ir nulenkęs galvą paskelbė mirtį.

- Kelintą egzekucija? - paklausė jis.
- Rytą, septintą, - atsakiau.
- Dvi didelės akys jai augo iš kaklo, jos kairiąją akį labai pamilau, labai pamilau, labai pa pa pa... Tokiu metu paprastai dar miegam. Dar neloja šuo. Smagi pelėdų šeimynėlė. Septintą valandą ryto niekada niekas nevyko. Nei gero, nei blogo. Nėra ką prisiminti.
- Ką tu jam pasakysi? - paklausiau.
- Tam karininkui?
- Tam karininkui, - patvirtinau.
- Jis vadovaus egzekucijai.
- Ir kas?
- Jis baudžiamojo būrio vadas, - paaiškino. - Jis nešauda, tik viskam vadovauja.
- Turi jam ką pasakyti?
- Išpjoviau pusę širdies. Tam karininkui. Pas-kui įstačiau naują. Žmogus turi tik vieną širdį. Vienintelę. Jis turėjo blogą širdį. Supranti. Niekam tikusią.
- Dabar jis turi gerą širdį, - nusišaipiau prieš savo valią, anų dienų cinizmas priminė save.
- Todėl padirbk, tėvyne, gėlę, padirbk tą gėlę iš manęs. Apglobk jos lapais savo veidus, kitaip gėlė lapus pames, pames lapus...
- Jis ateina, - tariau, pro seniausią iškultą langą pamatęs atžingsniuojantį žilį - tokį pat seną, kaip tėvas, su panašia nuovokos netekusi mina.



- Jis ateina, - patvirtino tėvas, prišokęs prie lango. - Jis nešiojasi pusę mano širdies. Tai didelis koziris...

Prigulk, tėvyne, pailsėt, aš pilį sau statysiu, kol čia esu, miegok rami, pabusi, kai numirsiu...

Čia mano sapnas.

Sapnas - ne gyvulys. Gyvuliu pašauktas, neatlėks. Reikia įlipt ir tyliai tupėt. Geriau kur nors sapno pakraštyje.

- Štai jis, - tarė tėvas ir už peties pavėdėjo mane prie karininko. - Tai jis.

- Sveiki, - tarė senis su karo uniforma ir stipriai paspaudė man ranką, patikrindamas, kiek dar liko manyje gyvybės.

Nors tirpau bematant, juodais šešėliais sklaidžiausi vakaro migloje, ir gyvybės atsargų tebuvo likę vos iki ryto septintos, stipriu paspaudimu atsakiau karininkui, idant neatrodyčiau jam tuščia vieta - bejėgis, pasmerkta žvėris. Jis pažvelgė į mane ir greitai nusuko akis, bet spėjau, suskubau pagauti jo žvilgsnį, tokį pažįstamą ir taip seniai bematytą žmonių akyse, išvartą, įžūlumo išguitą. Jo vyzdžiai nuolankiai klūpėjo.

Karininkas išėjo. Paskubom paspaudė mud-  
viem su tėvu rankas ir, taręs „iki rytojaus“, ap-  
leido buvusį seno malūno sodą.

- Ar ką susitarei? - paklausiau tėvo. - Ką jam  
pasakei?

- Paprašiau, kad nešaudytų prirėmę revolve-  
rį prie smilkinio.

- Ką?

- Šlykščiai atrodo tos jų egzekucijos. Pasi-  
bjaurėtina, kai smegenys varva pro šūvio ap-  
svilintą odą.

- Baik, - paprašiau, nes sulig tėvo žodžiais ne-  
maža gyvybės dalis ištekęjo per pirštų galus, įsi-  
gėrė į žemę. - Ar ką susitarei?

Tėvas pavėdėjo mane prie storo kaštono.

- Stok čia. Niekur neik, - liepė.

Pats nubėgo į malūną ir kurį laiką nesiro-  
dė. Paskui išniro balkone prie aptrupėjusių  
kolonų.

- Ar matai mane? - paklausė.

- Kuo puikiausiai, - atsakiau.

- O dešinę ar matai? Dešinę ranką? Kokį skai-  
čių rodau?

- Nekvailiok, - tariau.

- Špygą rodau. Anoks čia skaičius, - džiaugė-  
si tėvas. - Kiek čia metrų iki tavęs? Koks atstu-  
mas galėtų būti tarp mūsų?

- Nežinau, - atšoviau ir pasitraukiau nuo  
kaštono.

Jis vėl dingo malūne, o atsidūręs lauke pagriebė mane už rankos ir įtempė į malūną, į balkoną su aptrupėjusiom kolonom, ir paprašė ten pastovėti.

- Stok dabar čia. Trumpam. Vieną vienintelį kartą.

Likau stovėti, nors žinojau, kad ryto septintą mane vėl atves į šitą vietą ir tai bus antras kartas, nes jau pusšimtį metų niekur kitur, tik šiame į dešinį šoną svyrančiame malūne, balkone su aptrupėjusiomis kolonomis, vykdomos visos egzekucijos, užbaigiamos svarbiausios bylos...

- Vienas, du, trys, keturi, penki, - žingsniavo tėvas kieme. - Ar mano kojos ilgesnės?

- Už ką?

- Už to karininko, kuriam pakeičiau širdį.

- Apie ką jūs kalbėjotės? - vėl pabandžiau iškvosti.

- Jau sakiau, jie nešaudys į smilkinį.

- Koks skirtumas! - surikau ant tėvo, nes jo abejingumas varė mane iš proto.

Tėvas nutilo, nulenkę galvą ir su dvigubu uolumu įniko skaičiuoti žingsnius.

- Keturiolika, penkiolika, šešiolika... - judino lūpas.

Laukiau, kada jis baigs, bet veltui.

- Ko tau parūpo to karininko kojos? - prabilau.

Tėvas sustojo.

- Įdėjau jam naują širdį ir nežinau, kieno kojos ilgesnės. Jam reikėjo širdies, man reikalingos jo kojos, ilgiausios kojos, dideli žingsniai, kad, nespėjusį suskaičiuoti iki dviejų dešimčių, kojos nuneštų jį už girių marių, į kitą pasaulio galą, su visu baudžiamuoju būriu, nusviestų ten, kur niekas nebūtų girdėjęs apie svyrantį malūną ir balkone stovintį mirtininką, kur...

- Kur kiekvienas rodytų į skirtingą pusę ir amžiams paklaidintų baudžiamąjo būrio vadą su visu jo būriu, - rūščiai kvatodamas užbaigiau aistringąją tėvo kalbą.

- Tai visai rimta! - šūktelėjo apačioje įpykęs tėvas. - Ne kokie ten juokai.

- Išsiderėjai dvidešimt žingsnių? - perklausiau, supratęs, jog buvusios tėvo galybės užteko tik tam. - Ko tu tikiesi?! - rėkiau, gindamas iš tėvo akių pasisėjusį ir vešliai žaliuojantį kvailių optimizmą. - Kas čia rimta? - bariausi. - Tie dvidešimt žingsnių?! Kur slepiasi tavo viltis? Palaidok ją. Palaidok. Kad neišjuoktų! Neapspjaudytų už kvailumą! Išmesk ją. Išmesk, sakau, arba įsikišk į rankovę! Kas tie dvidešimt žingsnių? Manai, jie mulkiai? Gal šaus pro šalį. Nepataikys visi visi iki vieno. Aš nulipsiu tada, išėisiu iš svyrančio malūno ir paspausiu jiems rankas, ar ne?! Šitaip tu sumanei?! Ir grįšiu namo! Pusryčiai nebus dar atšalę. Toks tavo planas?

Tėvas dideliais žingsniais šuoliavo iki kaštono, pralėkė šį.

- Devyniolika, dvidešimt.

Sustojo ir atsisukęs kelis kartus iš piršto šovė į mano pusę.

- Gana maivytis, - prašiau jo.

Bėgte jis grįžo prie malūno, nususuko ir darbar jau mažais žingsneliais, susimetęs į kuprą, prie krūtinės priglaudęs kengūros letenas, sėlino kaštono link.

- Aštuoniol, devyniol, dvim.

Vėl atsisuko, paleido dar kelias nematomas kulkas. Paskui sustingo, įsistebeilijo į mane, žiūrėjo kelias akimirkas, kol pravirko ir suklupo ant žemės.

Išbėgau iš malūno ir pakėliau tėvą. Parvedžiau namo visai silpną, dar labiau nukarusį ir žilą.

Čia mano sapnas.

Sapnas ne boba, bet atkakliai žudomas gali numirti. Kai sapnas žūsta, griūva ne tik dangus, griūva žemė ir šonai, viskas baisiu greičiu lekia į sapno centrą ir ten išnyksta. Jei sapnas pasmerktas, tik drąsiausi dar gali tupėti jo pakraštyje. Tupėk, jei nebijai.

Namuose veik nesikalbėjome, tylėdami valgėme paskutinę vakarienę, mama davė vyno, to paties vyno, kurio duodavo per didžiausias šventes. Tame vyne laidojau paskutines savo viltis, virtuvė netapo slaptu sąmokslininkų butu, ko taip vyliausi, mes nekūrėm gudrių veiksmų plano, negalvojom vikrių, netikėtų ėjimų. Nebuvo nieko, tik rūsti vakarienė ir paklotos lovos, gult gult, nes dar niekad nereikėjo taip keltis, tokį rytą risti iš lovų, tokį ankstų rytą.

Pabudau nesapnavęs, nevargintas nakties košmarų, nežadintas rytą skelbiančio šuns, atsikėliau pilnas gyvybės ir jėgų. Tėvas tyliai giedojo gretimame kambaryje savo pamišėliškas giesmes, varstė spintos duris ieškodamas rūbų.

- Parduok saulėtekis visus už vieną saulės laidą, nes šimto rytmečių basų man nė per tiek negaila...

Jiedu su mama tyliai pravėrė mano kambario duris, atėjo pasipuošę, tėvas dėvėjo savo žalią kostiumą, tokį pat buvau pasiruošęs ir aš.

- Labas rytas, - tarė abu. - Jau rytas.

- Labas rytas, - atsakiau.

- Labas rytas, - pakartojo tėvas, šį kartą ne man.

Jis apkabino mane per pečius ir pavėdėjo prie lango.

- Kaip kvaila, - tarė žvelgdamas pro langą. -

Praleidome šitokius rytus. Prasnaudėme. Už tai mane galėtų nubausti.

Aš mačiau iš tolimo posūkio išnirusį būrį žmonių.

- Šunį, ir tą įsigijom snaudalių. Šitoks rūkas, rasa...

Būrį jau nesunkiai galėjai pažinti iš ginklų.

- Rytas lėkė, saulė griuvo, rytas buvo ir nebuvo, aukštą pilį pastatysiu, ten ją supsiu ir migdysiu, pasipiršęs baltai varnai, padarysiu saulei berną...

Nuėjau apsivilkti savo žalio kostiumo. Buvau privalgęs tėvo dainų iki kaklo.

- Kaukė vėjas piktą dūdą, savo dainą man įgrūdo, kaukė vėjas piktą dūdą, piktą dūdą sau į rūrą...

Kareiviai sustojo prie kiemo vartelių.

Griebiau nuo kablio savo lietpaltį.

- Nelydėkit, - tariau tėvams išlėkdamas pro duris. - Nereikia lydėti, - skubėjau perspėti, bijodamas apsižliumbti. - Tai ne mokyklos baigimo balius. Mokyklą aš seniai baigiau. Nelydėkit, - dar šaukiau vedamas baudžiamojo būrio kareivių. - Tai nieko nebepadės. Baigta.

Jiedu stovėjo ant slenksčio susikibę už rankų ir mojo man. Seni, kaip dvi nukaršusios obelys, pamiršusios, kokius brandino vaisius.

Sapnus žudo rytas, gaidys, susipainiojęs tarp nakties ir šviesos, arba netikėtas pakeleivis, stabdąs autobusą seniausiai pamiršto kaimo stotelėje. Retas jų subrandina mirtį savyje, samokslauja prieš patį save ir nukerta savo gyvybės giją. Tokie sapnai - mirtininkai yra ypač pavojingi tiems, kas stebi juos tyliai įsitaisę pakraščiuose. Tai mirties mašina, tvirtais, apgalvotais žingsniais einanti link savo galo. Su didele pagarba plekšnoju per petį tiems drąsuoliams, kurie nepabūgo mano perspėjimų. Nuo pat savo pradžios mano sapnas turėjo aiškiausias mirtininko žymes. Buvo teismas, po kurio aš, o netrukus ir jūs - kraujo išsiilgę vabzdžiai - susirinkote čia. Sapnas gimė po teismo ir gimdamas atsinešė žinojimą apie absurdišką nuosprendį - mirties bausmę už mano puikybę. Ir niekas, net jūs, prakeikti smalsuoliai, nebandėte gelbėti savo gyvybės. Jums rūpėjo išvysti jo baigtį, pamatyti ją net savo gyvybės kaina. Tai šekit liūdną ir ramų galą, kai baudžiamojo būrio vadas tolsta nuo svyrančio į dešiniją šoną mālūno ir sustingsta, žengęs dvidešimt žingsnių, sapnas išvirsta į visas keturias puses ir lieka gulėti, tarsi didelis gyvulys, gavęs amžiną atilsį vaikų piešinėliuose.



- Ei! - šūktelėjau. - Hou!

Minioje dingo kareiviai. Didžiausioje minioje, susirinkusioje prie malūno.

- Vėšou, - švilpiau kareiviams, bet niekur jų nemačiau.

Broviausi pro minią, kol ši pažino ir davė man kelią. Tolimam balkone stovėjo žalias kostiumas. Švarkas ir kelnės kaip mano. Šiapus kaštono - baudžiamasis būrys, irgi kaip mano. Ir mama, prirėmus petį prie medžio. Mano mama.

- Šaukit! - tarė senas karininkas, kuriam tėvas pakeitė pusę širdies. - Ugnis! Šaukit! - pakartojo, pamatęs mane.

Žalias kostiumas suklupo balkone su išlaužytais turėklais ir drėbėsi žemėn.

Senas karininkas prisiartinio prie žalio lavono, numetė savo karo diržą ir, pasisukęs atgal, žengė pirmąjį žingsnį.

- Grįžkime namo, - tarė susirinkusiems į egzekuciją. - Aš eisiu lėtai.

Ir jis eina. Jau daug metų lėtina ir augina žingsnį, braunasi į svetimą teritoriją ir plečia sapno ribas. Tėvą seniai palaidojo nugriuvęs į dešinę senas malūnas, bet gyvybė tęsiasi, kunkuliuoja savo sultyse. Mirties mašina pristabdyta, senasis karininkas dar negreit nukeliaus

į savo galą. Ir jūs, bėdžiai, kur tupėjote sapno pakraštyje ir ruošėtės laiku išlipti, likote apmauti. Jus atitempė iš pakraščio ir liepė gyventi, mylėtis ir puotauti gyvybės baliuje, kurį suruošė mano tėvas.

d u k a r t  
u ž  
k a r a l i ū  
M i n d a u g a

## MINDAUGO SAPNAS

Mindaugas jau buvo karūnuotas, kai jį ir jo nukaršusią Mortą vežėme prie jūros į kuršių kraštą. Nukariavęs pusę pasaulio, taip bent atrodė pačiam Mindaugui tryliktame amžiuje, jis užsimanė pasižvalgyti po savo šalį ir pirmiausia keliauti prie jūros. Buvo girdėjęs apie ją tikrų ir išgalvotų dalykų, klausinėjo, ar tiesa, jog visas tas bekraštis vanduo kartais iškelia į paviršių begalinę girią, ir ar dainuoja tuomet jūra po girios kojomis. Ką jam galėjome atsakyti. Gal ir iškelia, Mindaugai, gal ir dainuoja, karaliau.

Vedėmės didelį pulką karių, gerai ginkluotų, pasiruošusių perbristi vandenį, nes tikėjo Mindaugas, kad gyvena jūroje kunigaikštis laisvūnas, juokiasi iš beribės karaliaus valdžios ir skaičiuoja savo bangas: viena banga, dvi bangos. Pamišęs buvo Mindaugas dėl savo užkariavimų ir dėl senatvės. Buvo žilas, sudribęs, bet dar pats laikėsi balne ir valdžią laikė, valdingumo nestingo.

Užtat Morta... Jau ji... Negalėjai patikėti, kad šis kūgis drėgno, pūvančio šieno kadais apžergdavo galingiausią Lietuvos vyrą. Turėjo krūtis su dviem rudais atsikišimais ir lizdą Mindaugui slėptis nuo viso pasaulio keršto. Kas bepalikę iš tų krūtų - širšių landynė. O lizdas užakęs. Nebėra kur slėptis karaliui.

Vežėme tuodu senius prie jūros. Slaptingo kaimyno, prakaituotu kūnu prilipusio prie Mindaugo Lietuvos.

- Kur jau ta jūra? - klausinėjo Mindaugas. - Ar bebus dar?

Ir pyko pats ant savęs. Kam šitiek kariavo, tiek žemių užgrobė, šitoki kelią sau nutiesė, tokį ilgiausią kelią.

O Morta vien dūsavo vežime, ir su kiekvienu atodūsiu iš jos burnos lėkė mirtis, Mindaugo rankom pasėta ir jos lizde patupdyta. Vienas atodūsis - viena mirtis, du atodūsiai - jau ir dvi mirtys.

Seni pakelės stulpai skelbė kunigaikščių valdas: Narimanto, Graibaus, Raudenio. Visi jie tupėjo Mortos lizde, visi jos atodūisiais grįžo namo.

Vežėme tuodu senius jūros žiūrėti. Didžiausio stebuklo, melsvos paslapties. Niekur nebuvo matyti jūros, tik juodos pušys prie nebylaus tako.

Mindaugas žvalgė savo valstybę, keistu žvilgsniu žiūrėjo į girią, dėl ko kariauta, dėl ko žudyta, nematyti nei miestų su žvilgančiais bokštais, nei nuogų gražuolių. Tik Morta, sėdinti vežime, gal net dvi Mortos, ar visai net ne Morta, tik sunkūs atodūisiai, plėšantys tuščią vežimą.

Pavargo Mindaugas balne, sustabdė žirgą, nulipo žemėn ir atsigulė ant žolės, delnu parėmęs ausį.

„Kokį pasaulį sutvėriau, - galvojo pats sau karalius. - Jūros, ir tos nebėra, vien Lietuva. Nei galo, nei krašto, veržiasi visa, iš savo kailio neriasi, per ankštas kailis, per mažo žvėries, reik didesnį siūtis, didžiausią.“

Sėdėjo kareiviai pievoje, džiūgavo gavę atilsio, valandėlę kalboms apie alų ir savo tėvynės gražuoles. Maža bebuvo moterų trylikto amžiaus kariams, vien pelkės, meilės ištroškusios, didelės meilės, iki mirties. Ir medžiai, slepiančys priešą. Viena pušis - vienas priešas, dvi pušys - ir antras, žiūrėk.

Padėjo Mindaugas galvą ant žemės, sunkią galvą, net žemė įdubo, suvaitojo Lietuva nuo Mindaugo galvos, nuo tokio didžiausio svorio. Ir užmigo karalius, visas užmigo, su savo kariais pievoje, pasiruošusiais perbristi jūrą, ir Mortos atodūšiais, su visais mirusiais kunigaikščiais ir jų pakelės stulpais, su plačiausiom giriom ir priešais, su visa savo valstybe užmigo Mindaugas. Ir sapnavo.

Stovėjo visi, dar likę toje ilgiausioje šalyje. Priekyje Mindaugas, už jo - vežimas su Morta, gal net ne su Morta, tik su sunkiais atodūšiais, plėšančiais tuščią vežimą, greta - karaliaus vaikai, toliau - kareiviai ir už jų girios, o giriose visa Lietuva. Stovėjo ir žvelgė į girią, kylančią iš beribio vandens. Į begalinį mišką, kur augo žydram vandeny, virš mažų bangelių ir didelių bangų, sulig pačiu Mindaugu. Girią be miestų ir nuogų gražuolių. Sunkią, labai tvirtą girią, dideliais šaknų gurkšniais lakančią dainuojantį vandenį.

...Kol nurimo daina.

Atsiduso girių Lietuva - tvirta, sunki Mindaugo valstybė, didžiakrūtė, stambiablauzdė šalis, sėdmeninis, šlauninis kraštas, Mortos atodūsių karalystė, meilės ištroškusi pelkė, rudojo sapno žemė, gera giria, labai gera, Lietuva, kraujo tėvynė, kaip koks vanagas, rudas medinis paukštis, nieko nebijo, kieta lizdinė valstybė, be mies-

tų ir nuogų gražuolių, klausantis miškas, pušys prie nebylaus tako, girdinti tylą, ausyla, nieko nepraleis, neišduos, išsižergus giria, kelias į užmarštį, į mėlyną sapną, kur žvelgsi, eisi, nugara, platus sprandas, šakų špygos ir kamienų tvirtovė, saugi tėvynė, lizdas karaliui ir jo kariams, ir sapnui, nuo viso pasaulio bangų kunigaikščių, apžėlęs lizdas, girių Lietuva, nežinosi - nerasi, ieškosi - prapulsi, ten visi, ir jie ten, irgi ir jie, geria alų, su pelkėm šnekasi, gera kalba, ilgi, susiraitę žodžiai, kaip šakos, kalbos rudos, medinės, medžiai tam lizde, nieko neatsitiks, gera Lietuva, gera. Miega Mindaugas.



## LIETUVA LIETUVA

Mindaugas paėmė plunksną savo sunkia ligota karališka ranka, dar paklūstančia kalavijui, bet plunksnai jau nelabai. Menkai plunksnos klausančia karališka ranka jis užrašė „Lietuva“, pamiršo, kad rašė, ir vėl brūkštelėjo „Lietuva“. Perskaitė, nepatikėjo, vėl perskaitė ir dar sykį. „Lietuva Lietuva - kas tai?“ - pagalvojo karalius. Užvertė lapą, palaikė prispaudęs netvirtomis rankomis, apžvelgė savo menę, ligotu žvilgsniu perbėgo visus kampus, ar nebus kokios išdavystės, naujo maišto.

Tylu aplink, išmirę visi, kas maištauti galėjo.

„Lietuva Lietuva“, - ištare Mindaugas mintyse, bijodamas atversti lapą, kad neištrūktų toji grėsmė, kai šitiek atlikta, tiek metų kariauta, galybė grėsmių atlaikyta, daug grėsmių, baisių, kur kitas į kampą sulystų, patį mažiausią kampą, iš garbanotos baimės, labai garbanotos, nežinosi, ką garbana slepia, gal slepia, gal ne.

Pamažu, iš lėto, labai palengva, pirštų galais, lygiai, kaip šimtus kartų sėlinęs prie svetimų pilių, artėjęs prie neklusnių kunigaikščių, beveik be garso, sulaikęs kvapą jis atvertė lapą ir perbraukė grėsmę ta pačia plunksna, užbraukė iš visų jėgų, likusių karaliui po šitiek karų, sudras-kė su visu popierium, įrėžė į stalą. Kad išnyktų Lietuva Lietuva, šitas auglys, subrendęs jo sostinėje, ant karaliaus stalo, pačioje jaunos valstybės širdy, gal ir geras auglys, gal ne piktas, bet ne, Mindaugas jautė pavojų, piktas auglys, pikčiausias, nevalia palikti, suvešės ir galas, baisu.

Nuvalė karalius stalą dešiniu delnu, tuo delnu, kur sukūrė pusę savo valstybės, arba ne pusę, net du trečdalius, galas žino, kuri čia ranka daugiau dirbo, kairė pilį rodė, kai dešinė kautis kvietė, lanką laikė, kai kita strėlę tempė, o kada dešinė kalaviju mojo - ana žirgą vairavo. Kas dabar suskaičiuos. Tiek darbų, žygių.

Lengviau atsikvėpė karalius. „Lietuva“, - tarė sau mintyse.

- Lie-tu-va, - džiaugsmingai išskiemenavo.

Ir staiga: „Lietuva Lietuva“, - vėl šmėstelėjo galvoje.

- O, dievai arba dieve, - sušuko Mindaugas, nes pats nežinojo, kiek jų belikę.

„Lietuva Lietuva“, - spengė karaliaus ausyse. Slėpinga gyvybė, gimusi sostinės menėje, jokių ginklų nesunaikinama, baisi Lietuva Lietuva, kaip koks maras, gresianti pasklisti po visą šalį, gaji tikriausiai ir labai juoda Lietuva Lietuva, kur berasi juodesnė Lietuvą Lietuvą.

Drebėjo Mindaugas, ne iš baimės, iš šalčio drebėjo, nes dar niekam nebuvo tekę patirti tokios šaltos Lietuvos Lietuvos. Kaip upė, kaip ledai upėje raižė ji Mindaugo kūną, patyrusį, tik ne Lietuvą Lietuvą.

Atsistojo karalius visu ūgiu, dar niekas neįjautė šito pavojaus, jį vieną gąsdino, apėjo visas keturias menės puses, uždarė langines, užsklėdė duris ir kiek aprimo likęs vienui vienas su ta. Gal nudvės čia kartu su juo, nepaplūs per visą valstybę ir neužkrės krašto.

Niekas nedrįso trukdyti karaliaus, nė vienas neįtarė, kokį pavojų jis saugo, gal pamišo Mindaugas, kalbėjo pilyje, gal tik pavargo nuo sunkaus gyvenimo, didelių darbų, prieš naują žygį pasiilgo ramybės.

Nurimo trumpam Lietuva Lietuva, užėmusi karališką sostinės menę su pačiu Mindaugu, ir

pats karalius veik nudžiugo, kad ji daugiau gal ir nesiplės, pasiliks menėje, kad jau galima atverti duris ir langus, Lietuva Lietuva tik šešėlis Mindaugo Lietuvos, sunykęs atvaizdas baloje, nebėra ko bijoti palikti menę ir pilį, tegu ir sosti-  
nė, ir tyliai tyliai išeiti, kad nesektų paskui, ramiai nugyventų amžių tarp keturių sienų ir numirtų, niekam nerūpinti, neįdomi, prasta Lietuva Lietuva, nelyg išsigimėlė, be dantų ir kumščių, be rankų, net veido, nuošali Lietuva Lietuva, toli nuo visų kelių ir miestų, išvis be proto tokia, susmirdus, nes trumpo amžiaus, sena, kaip pavargėlė, kas ją myli - niekam jos nereikia, tegul.

Bet priėjęs prie durų nedrįso, neatšovė sklėsčio, dar keletą dienų, vos porą su ja, pagalvojo, ten matys, jei rami - išeis, jei ne - numarins kartu su savim, drauge numirs, užgrius visu kūnu, prispaus abiem rankom, tom pačiom, kur pilį rodė kadais ir kalaviju mojo, užvers ant jos savo karališką svorį, tokį, kurio nė pati žemė neišlaikytų, sutežtų, į purvą pavirstų, kaip po audros, gaivalingo lietaus... ir vėjo, išplertų visa nuo šitokio vėjo, viesulo ir nuo liūties, kam dar tekę pargriūti po tokia audra, niekas nebandė, nuvirsti lyg dideliame bokštui ir kęsti žaibus, į pilvą, į patį pusiaują taikančius, paskui į rankas, tegul stiprias, ir veidą, akis, lai mėgina ištvirti, susmegs kaip ta žemė į purvą, į savo purvą, ne kieno ki-

to, ir užsprints tuo purvu, šlapiais grumstais, juoda tešla, purvina.

„Nee-ver-ta, - lėtai pagalvojo Mindaugas. - Ne-verr-ta niekur skubėti.“ Lietuva - tas jo kūdikis, gimęs be santuokos, nebent iš tokios mažos, net nelabai tikros sąjungos su mirtimi, pasirašytos ginklu, bet kokia iš jos moteris, o dar motina - anokia, tad, gali sakyti, be santuokos, paties Mindaugo Lietuva, kad ir jauna, jau pati gali save apginti, priešui parodyti kumštį ir špygą, suraityta trijų kietų kalavijų...

Apsieis be jo. Neprapuls. Čia kas kita. Nauja kova laukia, mūsų, gal paskutinis, su labai keistu, dar nematytu priešu, nei šis, nei tas, nei šioks, nei toks, nežinia, ar priešas, ar draugas, gal dukra, dar viena, arba sesuo, bet jei dukra - labai netikėta, niekada niekieno, nė paties Mindaugo negimdyta, nestenėta dukra, iš kur atsirado, kas ją kvietė, bet yra, nedingsi. „Kas ir bus? - nežinojo Mindaugas. - Kas beliks, jei taip apsikraus dukromis, šitom mergom - šalim-nešalim, valstybėm ir ne?“

Bet va ir aš jau, pats aš. Sveikutėliai. Nebežinau tikrai, kas vedžiojo Mindaugo ranką, kai jis kūrė savo nelaukiamą kūdikį, kas rašė, aš rašiau ar jis?

Nežinau, ar reikėjo Mindaugui antros tokios kaip pirma, panašios bet visgi ne, ne tokios? Ko jis taip išsigando, kaip gimdyvė suglaudė kojas,

suspaudė šlaunis, žiūrėk, dar iškęs, uždusins, ir neliks Lietuvos Lietuvos.

Bet juk čia aš, aš pats, sveiki, galiu pasiimti ją, išauginsiu, gėlyne laikysiu, vieną rytą viena gėlė: „Labas rytas“, Lietuva Lietuva, šiandien tu mano, su va tokiu kvapu - kaip šimtas aluje išmaudytų moterų, aukštų gražuolių su pušų kojomis, sakų priekvapiu ir mergišku žvilgsniu į vakarus arba į rytus, arba į dangų įbestu, ir taip aukštai, kad net dievas užverčia galvą ir stebisi praskriejusi vabalu - ne vabalu, gal strėle ir spėlioja, kas ten dar virš jo, pas ką tie vabalai beldžiasi.

Kitą dieną kita gėlė.

Ir kas rytą. O tada tegul pavydi Mindaugas, tegu siūlo mainus: imk mano, o duok man tą su lietuviais lietuviais ir mergom pušų kojomis.

Ne, Mindaugai. Mano geresnė. Ją gali dėlioti iš vietos į vietą, lipdyti pilį iš jos, pelkėje nugrimzdusią, seną, nuburbuliavusią su gyvais piliečiais, ir kad linksma jiems pilyje, pelkės dugne, šviesu kaip niekur, jie ten gaudo pelkės damas, tarsi ir vėžius, bet labai gražiais mergiškais veidais, su žnyplėm vietoj delnų, bet kojos kaip mūsų ir dar dailesnės, labai dailios kojos, purvais aplipusios, bet kai purvus nuvalai - lygi oda, apžėlus trumpais baltais, nuplauni tas kojas ir glostai, išprotėti gali, kaip gera liesti jų kojas, glostyti. Ne vienas ir proto neteko, paskui žnyp-

lēm apaugo ir plaukiojo su tom pelkių damom,  
o pelkėmis toli gali nuplaukti - nubristi ir nieko  
daugiau nereikia, visur Lietuva Lietuva, nusken-  
dusios pilys, laukai nugrimzdę į dumblą, o  
dumblas švarus, pats supranti, Mindaugai, jei  
damos su žnyplēm gyvena - švarus vanduo, ir  
tas purvas švarus, jų kūną aplipęs, nieko nepri-  
kiši, geras purvas, saldus, kai ragauji, ir rūkyti  
gali, pypkiuoti brisdamas nuo pilies prie pilies,  
dūmas pilkas, net virš pelkių pakyla, ir uosto ta-  
vo kariai, kas taip kvepia, taip netikėtai, čia pur-  
vas to, kuris su žnyplēm, nuo pelkių gražuolių  
kojų nubrauktas ir į pypkę sukrautas, kad eiti-  
plaukti būtų linksmiau nuo pilies prie pilies su  
pelkių dama.

Tai jau aš, toks aš, sveikutėliai. Mainom,  
Mindaugai, Lietuvom, nes kai į pelkę nulįsiu,  
nei rasi manęs, nei matysi, iš proto išeisiu ir su  
mergom per pilis, o pilys mano visur, rakto ne-  
reikia - žnyplę įspraudi ir atsiveria vartai, o ten  
jau laukia karalius, Lietuvos Lietuvos vyriausio - tėvo, gali sakyti, nes tu juk atsižadi, ir so-  
dina prie stalo, o stalai, žinai, ten kokie, gyvi ir  
irgi iš pelkių mergų, tvoji kumščiu per stalą,  
kai kaimyną bari, o stalas išsiriečia, pakelia kup-  
rą, kraipo sėdmenis, ir atleidi kaimynui, nesi-  
barkim, sakai, prie šitokio stalo, juk kvepia pel-  
kių oda.

Pažiūrėk aplinkui, lėtai lėtai, neskubėk, ka-

raliau, palengva dairykis po menę, kas tau nupiešė tokią, su langais - ne langais - skylėm į pasaulį, ne tu į juos, bet jie į tavo dėbso perdien, nēr kur dėtis, drovu, kai langai į tavo, tos skylės - ne skylės, taip ir ji, ta tavo, Lietuva ta, kaip langas tau žiūrėt į pasaulį, žiūrėk žiūrėk, stebėkis, kuo langas didesnis - tuo mažiau pasaulio, tuo daugiau į tavo tas langas, Lietuva, tas langas, Lie-tu-va, ir spokso vienas į kitą, kas ką peržiūrės, kas ką, tu ją ar ji, Lietuva, Mindaugas, Lietuva, o aną į maišą, skandinti, tegu skęsta, dumblas negyvas ir ji negyva, akys į maišą ir akys iš maišo, mirusios akys, tamsu.

Toks jau aš, aš pats, labučiai. Pamatei savo menę, savo urvą-gimdyklą šalims veisti, valstybėms rintis, padūkusioms, uodeguotoms, bet šalims, su šluota tarp kojų, reikalingoms ir ne, ne labai, bet šalims. O čia ne...

Ne šalis šita. Lietuva Lietuva, ne valstybė. Apmovė tavo, čia pulkas, paukščių pulkelis, Lietuva Lietuva tie paukščiai, į kairę, į dešinę, suka ratus, o tu žiūri, žąsys, manai, parskrido, ne žąsys, karaliau, apmovė tavo, Lietuva Lietuva čia suka ratus, rašo tau danguje, laiškų pri-rašo, bet tu neskaitai, nes nemoki, tik žiūri į dangų, žąsys, manai, o ji tavo sveikina, Lietuva Lietuva, sveikas, rašo, kaimyne, bus žiema, bet tu neskaitai, nematai, nes nežiūri, kalnų tau pripiešia, upių, daiktų gerų, nematytų, bet nežiū-



ri, nes galvoji, kad rašo, o skaityti nemoki, čia žąsų pulkelis, ne žąsų, Mindaugai, čia Lietuva Lietuva sveikas tau sako.

Ir lietum į žemę, naktį lietum, o dieną žąsimis, permirkę tavo kariai ginkluoti - liūtis, jie sako, ne lietus, Mindaugai, tie paukščiai, kur rašo, verkia per naktį, kad skaityt nemoki, laiškų jų neperskaitai, pažint nenori, jų gaudūs laišakai, Lietuvos Lietuvos, kad žemės neturi, kad pasmaugt juos norėjai, jų Lietuvą Lietuvą, ne priešas ji tau, ne valstybė, tik paukščiai, o naktį lietus, ir šlapia visur, pažliugę pievos, upeliais vanduo, nuo stogų, per medžius, rašo, kad gera skraidyt, kad kaimynai geri, tu ir jie, Lietuva gera, irgi gera, graži iš viršaus, išdykėlė, tu ir jie, tie paukščiai kalba tau naktimis, ašarom kalba, bet ir to negirdi, klausyti nemoki, kaip naktį lietus tau ateitį skelbia gaudžią.



p a s a k a

## MOTERIS, KURI MAUDOSI

Tai moteris, kuri maudosi. Tai moteris, kuri negimė, todėl ji maudosi. Virš jos pakibusi banga, milžiniška žuvies uodega. Bet ji nekrenta, nedūžta, nes ten maudosi moteris.

Ji prausiasi dideliame juodame purve, purvas aplipęs jos kūną, ji trina savo šlaunis, kišasi purvo tarp kojų, labai rūpestingai išvalo tarpupirščius ir kai lenkiasi, krūtys elegantiškai pliaukši į purvą, kelia svaiginantį triukšmą ir mažytį purvo virpėjimą. Banga pakibus virš jos, žuvies uodega, ją užpiltą ir moteris

liktų nuoga, bet moteris to neleis, jai gėda.

Ten, kur moteris, kuri maudosi, banga turi pirštus, penkis ilgus, kiek sulenktus ir iš tų pirštų pro nagų stiklą žvelgia penki jos vyrai. Jų veidai įsirežę į nagą, kiek nustebę, meilūs. Bet tai tik veidai žiūri į moterį bangos akimis. Patys vyrai toli, pirštų gilumoje, kuri toliau ir už bangą, ir už patį vandenį gerokai gerokai toliau, iš ten nesimato net kranto. Ten gyvena penki jos - negimusios - vyrai, valgo pusryčius, vakarienę ir eina gult su savo gyvomis žmonomis.

O ji čia, po palinkusia plaštaka, žuvies uodega, ir gal net nemato šitos bangos, nes šitiek dar reikia nuprausti, paliesti purvu, švelniai švelniai pamaigyti, iščiupinėti, lyžtelėti, pastumti į save, šitiek dar tvarkymo, kuopimo, dėliojimo į vietas, nes ji tokia, purvina, pasinėrusi į labai judrų, nerimstantį purvą, begalybė mažų plaukelių dygsta ant kojų, raitytų kasų ir ji nežino, gal tai senatvė, šitaip ji sensta ir reikia slaugyti mažus plaukučius, dygias špygeles, jas reikia glosyti, nes senatvė tai mėgsta, senatvė gera, stonais spygliais ji slenka per kojas, ją reikia maudyti, trinti purvu, juk gal tai ne ji, net ne senatvė, pamatys, kai nupraus, išmaudys, iššveis, gal tik plaukeliai, juodos kasos, aplipusios kojas, ir visai ne bėda, mažytė permaina, daug didelio juoko, didžiausio juoko, linksmybės, kaip ta banga, šlapia žuvies uodega virš galvos, moteris, ku-

ri maudosi, juokiasi, ji laiminga, laimingesnė už visą graudų pasaulį, ji gali taškytis purve, krūtimis daužyti į minkštą žemę, kartkartėmis įleisdama ten žanduotą spenelį, o paskui ir antrą, kaip gera, malonu gyventi šitam rūpesčių rojui, nes tai moteris, kuri maudosi, ji visai negyvenama, ji tokia, moteris, kuri maudosi, ji visai negyvenama, ji tokia, moteris, kuri maudosi, ir tik kartais, labai retai užverčia galvą ir pro nago stiklą šypsosi vyrų veidams, nustebusiems ir sustingusiems, „aš tokia“, - kalba jiems, bet kalba ne jiems, savo purvui, kuris tada plečiasi, tinsta ir glosto jos rūpestingą odą. Juk tiek dar liūdesio, nepastumto į ją, nepaliestų vietų, labai labai tolimų kampelių, užkampių, gali sakyti, kurie laukia savo eilės, neprilygstamų permainų, visa keičiasi, auga ir geidžia švelnumo, lengvo svaiginančio judesio, pagaliau triukšmo, nerimastingo pliaukšėjimo, čiaukšėjimo, tvarkymo.

Tai moteris, kuri maudosi. Virš jos pakibus banga, milžiniška žuvies uodega, nekris ir neduš, nes ten, apačioje, maudosi moteris.

## I R V Y R A S

Mes, vyrai, galingi, protingi, mąslūs ir drovūs, mylime jas, meilias, garbingas, gašlias, ir stengiamės tai išreikšti žodžiais, bet nulipdome tik tokį karą, tik tokią Troją ir tokį arklį, nes mūsų geismas labai labai paprastas, nemoka plepėti ir šaukti ir tada jį perrėkia mūsų garbė, drąsa ir mūsų kario drabužiai.

Bet kai tik atsargiai užmigdome savo karo drabužius, plyname lauke, kur tie drabužiai kariavo, užklojame juos didele, labai nemaža antklode, užmigdome ir kareivį, tada atsikratome

ir garbės, o drąsa, likusi tokia vieniša, visiškai viena, ima pritarti bet kam, kas tik kalba.

Ir kai viskas taip sutvarkyta, mes jau galime prikišti ausį prie savo mylimosios pilvo ir klausytis, kaip tyliai liejasi mūsų geismo kalba, nervingas ir trūkčiojantis pasakojimas. Buvo miškas, sako mums geismas, ir pametė savo pasaką, tada išėjo dievas ir tarė: „Dabar bus žmonės“. Ir tikrai buvo žmonės, ieškojo girių pasakos. Kai ją suras, vėl ateis dievas ir pašauks mišką. O žmonės grįš į pasaką.

Ir mūsų geismas jau rausiasi kažkieno drabužiuose, svaiddo juos į šalis, kad šitie išskleistų sparnus, lengviau pakiltų ir skristų mažu pulkeliu, gražia kampuota figūra, sklandytų virš mūsų ir perspėtų, kad šičia dabar turės būti tylu ir gera, kad kažkas ieškos mažo stebuklo, nevalia trukdyti ir eiti artyn, nes jie jau rado, kam patikėti paslaptį ir kol ten žemai ieškos, jie skraidys ir saugos.

Tad kol jie viršuj, nekalbus ir paprastas geismas smalsiai žiūri į mišką ir klausia savęs, ar tai ne tas pats miškas, kur pametė girių pasaką, ir artėja prie jo savo silpna akimi. Miškas mažas, žemi, susiraitę medžiai kvepia savo šaknim ir švelniai save glamonėja. Bet jie neleis geismo į savo glamones, žievėtus grybštelėjimus, kamieninius kūlversčius ir šiugždesį, nes geismas didelis, didžiulis kaip tas, kur pila į jų



šaknis aromata. Ten, žemėje, po lakančiomis šaknimis, geismas ieškos sau pasakos, žemė jau trūkinėja ir laukia, o geismas neria į ją - prakaituotą, gličią.

Čia vėl gyvenimas, be galo saugi ir rami vieta, gyvenimas šlapias ir labai slidus, jį saugo apledėjusios žemės sienos, tylios medžių glamonės, sklandantys mūsų drabužiai ir drąsa, ir plynam lauke miegantis senas karys, apklotas didžiausia antklode.

Šitas gyvenimas kaip drėgnas kambarys jūroje, pačiame dugne, ir jis turi daugybę plyšių, seilėtų įplyšimų, aptekėjusių svaigesio skysčiu, geismas ras vieną jų ir išeis į didelį kelią.

Geismas eina, šitas kelias nepramintas, visai naujutėlis ir mes, palinkę virš mylimosios pilvo, klausom jo neramaus ėjimo. Ten viskas labai gera ir nuoga, nuogas smailus raganos užpakaliukas, jį reikia peržengti, paliesti nuogomis pėdomis, nes ragana mėgsta, ji graži, nuogos pilys ir jose daug jaunų padaužų, bėgdamos iš pilių jos peršoka mus ir trumpam virš galvų sustingsta, tarp ištiestų kojų gyvena jų žvilgsnis ir droviai pamerkia mums akį.

Čia mūsų mama. Ji mezga vėrinį iš nuogų odos siūlų ir kai tik baigs, atiduos mums ir mes atsargiai laižysim rudą spenelį, lauksim, kol jis atvers mums mažą kiaurymę ir ką nors išlies.

Čia ir mes labai geri ir maži, tokie lengvi, kad nereikia nė eiti, plaukiam per netikėtus vaizdus, liečiame juos ir paliekam.

Pačiame gale jau pasaka, kurios mes ieškojome, ir tokia gera ir nuoga, tiek jos daug, kad mums seilė nutįsta ir užmerkiam akis, ir tokia gera ir nuoga, tiek jos daug, ratuota ir greita pasakaitė, suvalgytum ją kaip sriubą iš nuogos gražuolės pilvo lėkštės, kur dugne puikuoja raukšlėta bambytė, tokia tokia gera ir tiek jos, visą pasaulį atvestum prie jos ir tyliai palieptum čia likti, tokia gera gera, tiek jos daug ir daug, krūtinėta, rami, tyliai, ramiai šnabždanti tiesiai į ausį, būtinai išsineši, išplėši iš jos sau žmogų, mažą, tylų berniuką, jis tau primins, tokia gera ir taip daug, kaip jos šitiek galėjo tilpti, ir jis ateis pažiūrėti, nes tu čia buvai, šitokia didelė ir gera, susivėlus ir persipynus, graži kaip merga, be batų, be mažiausio garso, surikus, sutraukus, išskleidus, prašokus, iščiupinėjus ir viską viską tiksliai sudėjus, gera gera ir daug, kaip pasaulio, balto, sulyto žmogaus, greitai lekiančio šalnos vežime, sniegas sniegas ir viskas traukiasi baltyn, mažyn, šaltyn nuo šitokio sniego, gera gera, tokia gera ir da - aug.

## P A S A K A

Kas yra meilė. Kai baisioje, nepažįstamoje žmonių spūsty ieškai vieno, tik tau reikalingo, mielo veido, spūsty, nepažįstamoje žmonių minioje, šimtmečių išsviesto ir padovanoto tau, ta-au. Turbūt tai yra ji. Kai šauliai iš paties amžių lopšio ūkanotam laike paima dvi liepsnojančias strėles ir šauna, tik du kartus, ir jos lekia per laiką, per žmonių likimus, juodą juodą dangų, tik kažkas nematomas, neiššautas iš šaulių nelydėtas šliaužia žeme ir vejasi dvi ugnines strėles, ir išrausia upėms vagas, supila į jas savo nešvarų

prakaitą, nuguli miestus, loja aukštai pakėlęs akis į dangų, o kai strėlės krinta žemyn, išskleidžia savo baisų kelioninį lagaminą ir paklaidina jas užkoduotuose keliuose, apipina rudeniaisiais laukais, bepročiu pavasariu ir neveikiančiais miestų fontanais. Tokia yra meilė. Bet ar ji ten yra, aš nežinau. Ir nežinau, ar ji kada buvo, tu išeisi ir jos paieškosi, visai trumpai paieškosi ir pasakysi man, ar ji ten yra, ar buvo kada ar nebuvo, meilė ar ne, būtinai: ji arba ne, ir grįš čia, aš tau būsiu paruošus vaišių, didelių skanėstų, nes tu tada mėgsi skanėstus, kai grįši, mėgsi skanėstus, ir nebylės žuvys tau rodys krūtis, nes tu pažinsi jų kalbą, baisų ugninį plepėjimą krūtimis, ir ta merga, kurios tu bijai, bus mielčiausia draugė, pati geriausia bičiulė ir sups tavę ant savo pavargusių kelių, ji tavo mama, bet ar ten yra meilė, aš nežinau, ir tu vargu bau sprasi, ar ji ten yra, bet gal sužinosi, kas ji tokia, geriau išmanysi negu dabar ir išmoksi apie ją galvoti, ilgai ir kankinamai kvosti savo mintis, labai akylai stebėti praeinančių veidus, labai įtemptai, ir klausti savęs, būtinai to išmoksi, ir klausti kitų, klausinėti visų, dairytis aplink ir žinoti, kad ten yra šiaurė, toli, gerokai toliau nei mama yra tokia šiaurė, tokia tokia nemielia, ledynuota, bežemė, o už tavęs toluoj, tolimiausioje vietoje, šitokie pietūs, garuojantys, baugūs, šalti, šitokia žemė, geriau jos nebūtų, ir šitoks

dangus, o į kairę, į dešinę - tu, į šalis, kur beeisi, surasi save, visur save, klaikų ir silpną save, suvargusį, vienišą, žmogišką, labai labai nelaimingą, daug ir daug klausinėjantį, kas yra meilė, bet ar ji ten yra, aš nežinau, jos ten gali nebūti ir gali ji būti, pamėkliška, grubi, be galo siaura ir plėšanti, bet būti, tupėti ant lekiančio traukinio stogo ir žvygauti: „vykis, vykis“, nežinau, ar ji yra, kokia ji, nežinau, ar ją rasi, bet eiti turi, eiti - ieškoti ir vylingai žiūrėti į pirštų galus, gal kartais ji ten gyvena, vos vos švelniai liečia tave žmogiškais pirštų galais ir šnabžda neramų kalbėjimą, tyliai keikia ir glosto, ir lenda, ir uosto, o tavo oda supranta, jai leidžia skverbti tolyn, o kur, nežinai, nes tai meilė, ir aš nežinau, ar ji ten yra, bet tu pažiūrėsi, trumpai trumpai paieškosi, o aš čia gaminsiu skanėstus, kepsiu medines pilis ir žaislus, ir šukuosiu plaukus tai mergai, kurią tu vadinsi mama, slėpsiu į garbanas vaisių, kol tu ten būsi išėjęs, keliauk ir vaikščiok ramus, nebijok tų lūpų, kurios bars tave, žinok, aš čia, gaminu skanėstus, aš čia, maitinu žuvis, jos slepia savo krūtinę, aš čia, puošiu tavo mamą, jos keliai niekada nepails, aš čia, tokia didžiulė, švelni, sušildanti pačią pikčiausią šiaurę, manęs čia daug, aš lydžiu tave į juodą, paliepusį kelią, labai ligotą ir irzlų, kuriame gal yra meilė, žvitriomis akutėmis ieškanti savo širdies, savo prisilietimo, savo mažų pasagėlių kojytėms,

kurios ją išmokytų vaikščioti, gražiai ir tvarkingai šuoliuoti, meilė gera gera, paklaidinta suvargusio kelio, dulkina ir nerandanti, sopulinga ir aikčiojanti, labai jautri meilė meiluzė, labai nerami, sujaukta ir kliedinti, parblokšta pilkame purve, tokia maloni tokiame nešvariame purve, kas ją ištrauks iš ten, tvirtai tvirtai apkabins ir baugščiai lyžtels ausytę, jos aukštą raukšlėtą kaktą, nustebusius antakius, kas, je ne tu, mano vaikel, tėvo pašauktas vargšas žmogau, kas, jei ne tu, jei ne tu, kas kitas mane prisimins ir ieškos ten meilės, ir žadės ją atvesti, kausis prieš šiaurę ir pietus, prieš kairę ir dešinę, ir plėšys jų kūną, bandys sau meilės atplėšti, bet išplėš tik save, tik vargšą save ir kažkur padės, paslaptینگai nukiš ir negriš.

Nes aš nežinau, ar ji ten yra. Paieškok ir atgal.

## atsisveikinimas su pirmąja knyga

*Ir čia knyga baigiasi, jos valdovai lenda į tolstančią praeitį-atmintį ir tolsta pirmiausia nuo manęs. Čia noriu padėkoti ir tiems namams Molėtuose, Šeškinėje, Saulėtekyje, Švedijoje ir Gerojoje Viltyje, kurie taip geranoriškai priimdavo mano knygą, slaugydavo, kai jai magėdavo sirgti ir maitindavo ją augančią ir gražėjančią. Čia noriu prisiminti ir savo mažytę giminę, ji „viešėjo“ Tolimoje Šiaurėje ir pusiau emigrantais atvyko į Lietuvą. Nuolatinė namų netektis graužė šią mano giminę, ši netektis jau vargina ir mane, bet kad būtų smagiau, aš darau iš to*

*žaidimą ir man patinka žaisti, kraustytis iš namų į namus, nes tiems, kas nežaidžia, ši kančia tampa viso gyvenimo dėmesiu ir tada jie nori daug namų, didelių namų, labai gražių ir saulėtų namų, ir net aš kišenėse visada turiu daugybę raktų nuo namų, į kuriuos visada galiu grįžti, bet tai tik žaidimo dalis, nes iš tikrųjų esu benamis.*

*Šioje knygoje ilgai buvau prisiglaudęs ir klausiausi, kaip bėga laikas, bet žaidimas reikalauja, reikalauja bėgti iš čia, nes kitaip susirgsiu ir aš, ir mano knyga bus labai didelė, labai graži ir šviesi, net erdvi, bet tada aš liksiu joje, autorius liks namuose, ir visi kiti čia bus tik svečiai, jiems tai bus tik kažkieno graži laimė, smagus kažkieno gyvenimas, bet ne jų.*

*Labai neramu, kai baigiasi namai, namų artėjimas prie galo - negeras jausmas, ir reikia pabėgti į savo žaidimą, nelaimingam, suluošintam, bet sprukti, kad jie net ramioj atmintų, šitam ilgam sapne, liktų namais, o ne kapu su gėlėmis ir suolu.*

*Ir čia aš paskutinį kartą iškišu galvą pro mažą mano knygelės plyšį ir dairausi dairausi, jau daugiau taip nebežiūrėsiu, gera aplink, lyg jūra, lyg ir daug plačių upių, ir sūrių, ir ne, mano didelis pilvas rai-vosi ir kaso sau paausį, čia gyvenau, lėtai ištaria man, čia aš gyvenau, čia aš, mano pilvas senas, nebežino, ką sako, ką galvoja ir klausia, ir aš čia senas, jau daug senatvės aplipę mane, viską žinau, ratuoti metai bėga pro šalį, o ratuose surištos kojos, ratais ratais į atmintį.*



*Ir bandau dar kartą viską išjudinti, paskutinį kartą, užvesti kaip silpną variklį ir išgauti skambesį, dar vieną dainą, trumpą pasakojimą, eik ir eik, sako ji man, lyg ant viso pasaulio, kad būtų geriau, per lietų geriau, kai kas nors verkia, visada geriau ir sutrauk pasaulį į mažą mėšlungį, priversk kentėti, nes jis ir taip kenčia, išmokyk kentėti gerai, juokis iš jo, nes iš jo vis tiek juokiasi, mokyk pasaulį, nes jis dar nemoka, jis mažas, ir kai tave kaltins jaunyste, apkaltink ir juos, jie irgi buvo jauni.*

*O čia tu jau senas, pražilęs, suvargęs valdovas ir langas, pro kurį dairaisi, baigia apaugt praeitim, daugiau pro jį nežiūrės ir nekalbins mergų - gražuolių, daugiau pro jį neišeis, išeisi tik tu ir mums pasakysi: „Sudie, „Kam vaikų“ - mano sostinė, keliauju ieškot tau valstybės.“*



## t u r i n y s

### *varlės letenos*

ŠALDYTUVO DĖŽĖ /6

KEIKSME. VORAS /14

ROJAUS KAMPELIS /17

MINDUČIO LIETPALTIS /22

MŪSŲ MEILĖS VILNIUI TRAUKINYS /25

PRASTAM SUSPROGUSIAM VIEŠBUTY /30

BROLIS RIČARDAS /37

*ten po samanom ... manėlėm*

NEMATOMAS PRIEŠAS /44

ŽEMĖ ČIA GRAŽI /48

KADA NE KADA DAR LIETUVA /52

Į BAUDŽIAVĄ /55

*III...*

MANO TĖVAS /62

*dukart už karalių Mindaugą*

MINDAUGO SAPNAS /76

LIETUVA LIETUVA /81

*pasaka*

MOTERIS, KURI MAUDOSI /92

IR VYRAS /95

PASAKA /99

Atsisveikinimas

su pirmąja knyga /103

**Ivaškevičius, Marius**

Iv-53 Kam vaikų: novelės / Marius Ivaškevičius. - Vilnius: Lietuvos rašytojų s-gos leidykla, 1996. - 105 p. - (Pirmoji knyga: PK).

ISBN 9986-39-055-2

Alegoriniai siaubo, absurdo ir fantasmagorijų kokteiliai autoriaus plakami iš realios mūsų kasdienybės situacijų. Receptai iš tautosakos.

UDK 888.2-3

Marius

IVAŠKEVIČIUS

Kam vaikų

*n o v e l ė s*

*Redaktorė R. Šerelytė*

*Dailininkas R. Orantas*

*Techninė redaktorė D. Tunkevičienė*

*Korektorė A. Daugnorienė*

SL 426. 1996 07 03. 3,5 leidyb. apsk. l. Užsakymas 77. 144-oji leidyklos knyga. Išleido Lietuvos rašytojų s-gos leidykla, K. Sirvydo 6, 2600 Vilnius. Spausdino UAB „Pradai“ spaustuvė, Maironio g. 1, 2600 Vilnius.  
Kaina sutartinė



PIRMOJI KNYGA

P  
K



LIETUVOS  
RAŠYTOJŲ  
SĄJUNGOS  
*leidykla*

Gimiau 1973 m. kovo 26 d. Molėtuose.

Ten ir gyvenau aštuoniolika metų  
su dažnomis išvykomis į sostinę  
pas senelius.

Ir dabar į Molėtus bėgu ramybės,  
į Vilnių – triukšmo.

Turiu bendrakeleivių. Du iš jų atsiliko.  
Senelė Juzė Vilniuje (Karveliškėse),  
o Bartas (knygoje vadinamas Rojumi)  
Molėtuose po langais.

Pavargo ir trumpam sustojo.

Tuoj ateis.

Jiems ir skiriu šitą knygą.

Marius Guaskevičius